

גליון קנין תורה

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א זי"ל ע"י חבורת קנין תורה

חבורת קנין תורה ד'באבוב

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
אין התורה נקנית אלא בחבורה (בית סט)

נציב חודש אדר

הנגיד הנכבד והמפואר

מרה"י **יחיאל מיכל ראזנבערג** הי"ו
לעי"נ חותנו הרבני החסיד המפורסם
מוה"ר **יוסף שמואל** ב"ר מתתיהו **לאנדוי** ע"ה

חולין גליון ו'

פ' פקודי - צו
תשפ"ד

שינון לחזרה

תמצית שקלא וטריא עם ביאורים והערות

מס' חולין דף כז. עד דף לב:

שינון לחזרה

עמוד א'
שאלות ותשובות
עמוד י"ט

פרק שני - השוחט

דף כ"ז ע"א

שחיטת הסימנים בעוף ובבהמה

תנן במשנתנו, השוחט סימן אחד בעוף, ושני סימנים בבהמה, שחיטתו כשרה. ורובו של כל אחד ואחד כמוהו.

הקשו בגמ' על הא דאמר מושנתנו 'השוחט' דמשמע דרק בדיעבד כשרה ולא לכתחלה, והרי אי אפשר לשוחט יותר מזה. תירצו בשני דרכים למה קתני לה בלשון דמשמע בדיעבד:

(א) קאי על השוחט סימן אחד בעוף, דרק בדיעבד שחיטתו כשרה. אבל לכתחלה אמרו רבנן לשוחט שני הסימנים משום הרחקה לעבירה, שמה לא ישוחט אפילו רוב של סימן אחד.

(ב) קאי על הא דאמרו שרוב של כל סימן הרי הוא כמוהו, לכתחלה צריך לשוחט כל הסימנים ולא רק רובן.

מנין לשחיטה שהוא מן הצואר

בגמ' הביאו חמשה דרכים ללמוד דמקום השחיטה היא מן הצואר:

(א) רב כהנא אמר, דכתיב ושהט את בן הבקר ודרשינן תיבת 'ושהט' בנוטריקון, ממקום ש'שח' ושכופף 'חטהו' - הכשירוהו לאכילה ומהרהרו. וילפינן ד'חטהו' הוא לשון הכשרה; מדכתיב בכהן שמתהר בית מנגעו וחתא את הבית, וכתיב נמי תחטאני באזוב ואטהר.

ואין להקשות שמא היינו דצריך לשוחט בהמה מזנבו שכפוף תמיד. דכיון דדרשינן לה מלשון 'שח', משמע דבר שכופף ולא שהוא כפוף, מכלל שהוא הצואר דבדרך הליכתו הוא זקוף, ולא הזנב שתמיד כפוף.

אבל יש להקשות דשמה צריך לשוחט מאזנו, שהבהמה כופפה כשהוא רוצה. ואף דהאי קרא בקדשים כתיב, והרי ילפינן מדכתיב כי נפש הכשר בדם הוא ואני נתתיו לכם על המזבח וגו', שרק דם שהנפש יוצאה בו מכפר על ידי זריקה, והרי דם שיוצא מאזנו אינו 'דם הנפש', עדיין יש להקשות דשמה צריך לקרוע מהאזן עד שמגיע לדם הנפש. ועוד יש להקשות, מהיכן ילפינן החמשה הלכות שפוסלות בשחיטה שהן; שהיה, דרסה, חלדה, הגרמה, ועיקור.

אלא מסיק הגמ', דהלכה למשה מסיני הוא דמקום השחיטה מן הצואר, וגם חמשה הלכות שחיטה אלו. והפסוק ד'ושחט' לא

¹ רש"י הביא לשון שני, ד'חטהו' הוא לשון נקיות דשם מוציא את דמו.

² ע"פ רש"י בלשון הראשון. ולפי השני שהוא לשון נקיות, מביא הגמ' מקור דחטהו הוא לשון נקיות מפסוקים אלו [וכ"ה גי' הגמ' לפנינו].

³ מדברי רש"י לעיל (דף כא: ד"ה ואינו מנדיל) משמע, דהא דבעין לשחוט לכתחלה כל הסימן מדאורייתא הוא קן; שישמ"ק סס. וכנהר"ן דהני תרי לישני לא פליגי אהדדי, ושניהם אמת ובעין לכתחלה שני סימנים שלמים, אפילו בעוף.

גליון קנין תורה

(ג) תנא דבי רבי ישמעאל יליף לה מדכתיב **ושחט ואין לקרות** 'ושחט' אלא וסחט, ממקום שסח ומוציא קול, חטהו.

אבל יש להקשות, שמה היינו דצריך לשחט מהלשון, שהלשון מסייע להוציא קולה. ואין לתרין דבעינן דם הנפש וליכא, דשמה צריך לקרוע מהלשון עד דם הנפש. ועוד יש להקשות, מהיכן ילפינן ה' הלכות של שחיטה שהן; שהייה, דרסה, חלדה, הגרמה, ועיקור.

אלא מסיק הגמ', דהלכה למושה מסיני במקום השחיטה מן הצואר, וגם חמשה הלכות שחיטה אלו. ומהפסוק **ושחט** נלמד דבשעת שחיטה לא יעשנו 'גיסמרא'.

(ד) האמוראים ילפי לה מקראי דלעיל או מהלכה למושה מסיני. אבל התנא דתורת כהנים יליף לה מדכתיב **וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים, את הראש ואת הפדר, על העצים אשר על האש אשר על המזבח**, דלכאורה קשה מאחר דכתיב **וערכו את הנתחים**, למה חזר ופירט את הראש ואת הפדר. אלא כיון דכתיב **והפשיט את העולה ונתה**, הוה אמינא דאין קרויין נתחים אלא אלו שישנן בכלל הפשטה. ואם כן לא יהא צריך עריכה אלא נתחים שישנן בכלל הפשטה, ולא הראש שכבר הותו קודם הפשטה. לכן איצטריך לאשמעינן דגם הראש בכלל עריכה הוא. ומדאיצטריך לרבות את הראש לעריכה משום שכבר הותו מקודם, על כרחך שהשחיטה הוא במקום הצואר ועל ידי זה הותו הראשי.

הברייתא מסיים, דילפינן שגם הראש בכלל עריכה מדכתיב **את ראשו ואת פדרו וערף**. והקשו בגמרא, דבתחלה הביא הברייתא הפסוק **וערכו וכו' את הראש ואת הפדר**, ולבסוף הביא פסוק אחר **את ראשו ואת פדרו וערף**.

^א וכן מלינו במס' זכורות (דף מ). לענין מומין צבהמה שהלשון מסייע לקול, דתנן, ושניטל רוב המדבר בלשונו.

^ב ואף דבהני דלעיל איכא גם כן 'תנא' דבי רבי ישמעאל, תנא דתורת כהנים משיבא ליה כמו משנה; שיטה מקובצת.

^ג דאף שהראש עדיין מחובר לגוף הבהמה, כיון דנחתו סימנין קרי ליה 'הותו', מפני שכל חימתו תלוי בהן, ושזו דומה כמו שמונה הראש בסל.

ואין הראש בכלל הפשטה אלא קרב כמות שהוא, כדאמרינן במס' זבחים (דף פ"ה:) אמר שזראשי הכבשים, ושער שזוקן המישים, והעלמות והגידין והקרנים והטלפים, בזמן שהם מחוברים יעלו על המזבח, דכמיז 'הקטיר הכהן את הכל המזבחה'.

^ד ולא תתא האי תנא אלא למעוטי זבחו, אבל תתא לא ידעי' אי מן הסימנין אי מן העורף; תוספות ד"ה מדקאמר.

בא ללמד אלא שיכשירנו לאכילה על ידי הוצאת דמו בחתיכת הסימנים ולא יותר מזה, דבשעת שחיטה לא יעשנו 'גיסמרא' על ידי שיהתוך כל המפרקת לשנים.

(ה) רב יימר אמר, דכתיב **וזבחת** ודרשינן בניטרוקון, ממקום שדמו 'זב', 'התהו' – שברתו, כלומר התכהו. והא ד'התהו' משמע לישנא שבירה נלמד מהא דאמר משה רבינו לכלל ישראל כשיעמדו לפני אומות שבארץ ישראל לא ישבר רוחם מלפניהם, כתיב **אל תירא ואל תחת**.

ואין להקשות שמה היינו דצריך לשחט מחוטמו שהוא זב ליחה תמיד ודהא דם בקרא לא כתיב, דבעינן שיהא זב על ידי התו והוא דם שזב על ידי שחיטה, ולא מחוטמו שזב מאליו.

אלא יש להקשות, דלמא צריך לשחט מלכו של בהמה שהרי אם תתקע בו סכין הוא זב דם הרבה. ועוד יש להקשות, מהיכן ילפינן ה' הלכות של שחיטה שהן; שהייה, דרסה, חלדה, הגרמה, ועיקור.

אלא מסיק הגמ', דהלכה למושה מסיני הוא במקום השחיטה מן הצואר, וגם חמשה הלכות שחיטה אלו. ומהפסוק **וזבחת** נלמד דבשעת שחיטה לא יעשנו 'גיסמרא' על ידי שיהתוך כל המפרקת לשנים.

^א ולשון שני ברש"י, ינקה אוחו להויא דמו, ולא יותר מזה.

^ב המדרבי (סימן תר"צ) מסיק שם מזה"ש דעת רש"י, דהילפותא הוא רק 'שאין צריך' יותר מחתיכת סימנים ולא 'שאסור' לשזור המפרקת, וכן מסיק בשיטתו ק.

^ג רש"י מביא פ' אחר בהא דאמרו שלא יעשנו גיסמרא, דהיינו שלא ידרוס בשעת שחיטה. ואף על גב דהלכות שחיטה הלכה למשה מסיני הם, יש מהם שנכתבו כגון דרסה, כדילפינן לקמן (דף ל' ע"ב) מדכתיב 'ושחט' דאין ושחט אלא לשון ומשך, ולא ידרוס, ונצאמת לא דרשינן לה ממקום ששחט, אלא מדרשא דאין ושחט אלא ומשך, ולא כרב הנאה; שיטה מקובצת]. נמצא דהלכה למשה מסיני אינו אלא לדי' הלכות האחרים.

והטעם למה 'דרסה' קרי גיסמרא, היינו דתנן במתניתין (שם) צפסול דרסה, 'היה שוחט והחזי את הראש צבת אחת', הרי מצוה לדרסה הוא לשון תמות ראש צבת אחת, דהיינו גיסמרא. והיינו משום דכשהוא מוליך ומביא צפסין אינו חותך אלא לפי דעתו, וכשהוא רוצה מושך את ידיו. אבל הדורס זה החותך כמו שחוטכין מקל דק או דלעת או קפלוט, שחותך צבת ומחזי להלן.

^א בלשון השני פ' רש"י בלשון ראשון דלעיל, שלא יחתוך המפרקת, ונדרש מלשון 'חתהו עד מקום שהוא זב, ותו לא'.

ובלשון ראשון פ' רש"י כפי' שני דלעיל, שלא יהא גיסמרא על ידי שידרוס, והכי משמע, חתהו עד שחזו ותו לא, אבל דורס אין צידו למנוע ולמשוך ידו באלמע. ונלא שצריכין צ' קראי לזה אלא מר יליף לה מהאי קרא ומר יליף מהאי קרא].

גליון קנין תורה

מליקתו הוא ממול עורף, אבל בהמה אינו כן, ולכן כתיב ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל ראשו של זה ממול עורף, ואין ראשו של אחר ממול עורף.

הרי דלרבי אליעזר ילפינן מזאת תורת הבהמה והעוף, דמקום שחיטה בבהמה הוא מן הצואר.

ורבי אליעזר דיליף בהמה מעוף לענין מקום שחיטה ולא עוף מבהמה, יליף מ'זאת', למעט דהוה אמינא מה עוף כשר בסימן אחד ודכתיב בחמאת ולא יבדיל, אף בהמה תהא שחיטתה כשרה בסימן אחד, לכן כתיב 'זאת' למעט שלא לכל דבריהם הוקשו אלא לדבר אחד.

זאת תורת בהמה והעוף וכו' דגים

בר קפרא שנה ברייתא דילפינן מדכתיב 'זאת תורת הבהמה, והעוף, וכל נפש חיה הרומשת במים והגיס', הרי שהטיל הכתוב לעוף בין בהמה לדגים, ומינה ילפינן דסגי לעוף שחיטת סימן אחד. דלחייב עוף בשני סימנין בבהמה ודנפקא לן לעיל מהא דמריבין את הראש שכבר הותו אי אפשר, שכבר הוקש לדגים דלאו בני שחיטה נינהו. ולפוטרו בלא כלום כדגים אי אפשר, שכבר הוקש לבהמה. אלא למדנו שהכשרו של עוף הוא בסימן אחד.¹⁹

הא דדגים לאו בני שחיטה נינהו, ילפינן מדכתיב הצאן ובקר ישחט להם, אם את כל דגי הים יאסף להם הרי שדגים באסיפה בעלמא סגי להו. ואין להקשות דגבי שליו כתיב ויאספו את השליו והתם על כרחך הכוונה לאסיפה שעל ידי שחיטה, דהא ילפינן שעוף צריך שחיטה לפי שהוקש לבהמה. דהתם לא כתיבא 'אסיפה' במקום שחיטה של אחרים, אבל הכא כתיבא אסיפה אצל דגים באותו פסוק דכתיב שחיטה אצל בהמה, ומדשני בדיבוריה וכתוב בהו 'אסיפה' שמע מינה אסיפה דוקא הוא ולא שחיטה.

• עובר גלילאה דרש, בהמה נבראת מן היבשה לפיכך יש לו חיות בריא וחזק, ולכן הכשרה בשני סימנים. דגים שנבראו מן המים, הכשירין בולא כלום. ועוף שנברא מן ה'רקק' שיש בה מים ויבשה, הכשירו בסימן אחד.

תירצו, דהכי קאמר הברייתא, דילפינן דאף הראש שכבר הותו צריך עריכה, מדכתיב את הראש ואת הפדר. ומהפסוק את ראשו ואת פדרו וערך ילפינן דין אחר, שהראש והפדר קודמין לכל הנתחים לעריכה.

דף כ"ז ע"ב

והא דאיצטריך למיכתב בפסוק הראשון גם 'את הפדר' אף שלא הותו על ידי שחיטה ואם כן הרי הוא בכלל הפשטה, היינו כדי ללמד הדין דשנינו בברייתא בהעלאת האברים על גבי המזבח, כיצד הוא עושה, חופה את הפדר על בית השחיטה על מקום חתך מפני שמלוכלך בדם, ומעלהו, וזהו דרך כבוד של מעלה.

(ה) בברייתא אחרת שנינו, דילפינן מדכתיב לאחר פרשת טומאת נבילות זאת תורת הבהמה והעוף, הרי שהשווה התורה בהמה לעוף ועוף לבהמה. ולכאורה קשה באיזה דרך השווה הרי נבלת בהמה מטמאה במגע ובמשא, ואילו נבלת עוף אינו מטמא במגע ובמשא. והרי נבלת עוף מטמא בגדים בבית הבליעה ושהאוכלו נטמא הוא ובגדיו שעליו, ואילו נבלת בהמה אינה מטמאה בגדים אבית הבליעה וכן תחבה לו חבירו בבית הבליעה שלא נטמא בגדיהם.²⁰

אלא לתנא קמא, השוותה בהמה לעוף ועוף לבהמה, לומר לך מה בהמה על ידי שחיטה יוצאה מידי נבלה, דכתיב ושחט את בן הבקר, אף עוף יוצא מידי נבלה על ידי שחיטה. אבל אינו דומה לגמרי לבהמה, דבבהמה לא מהני לה שחיטה אלא ברוב שני סימנים ומדאצטריך לעיל לרבות את הראש שכבר הותו, ואי בסימן אחד לא הותו קריא ליה, ולא איצטריך לרבויהו, אבל עוף אינו צריך רוב שנים, ולכן כתיב 'זאת תורת הבהמה והעוף' למעט שאין עוף דומה לבהמה לגמרי, אלא עוף אינו צריך אלא סימן אחד.

לרבי אליעזר, התורה השוותה בהמה לעוף ועוף לבהמה, לומר לך מה עוף הכשר מליקתו מן הצואר, אף בהמה הכשר שחיטתה מן הצואר. אבל אינם דומים לגמרי, דהא עוף מקום

¹⁹ דכתיב צעוף 'לטמאה צה', אין לך אלא מה שמור צה 'לא יאכל לטמאה צה' על ידי אכילה ולא על ידי מגע ומשא.

²⁰ דילפינן דאין נבלת בהמה מטמאה על ידי צית הצליעה, דכתיב צעוף 'לא יאכל לטמאה', מי שאין לה טומאה אלא דרך אכילה, יתה צהמה שיש לה טומאה קודם שיאכלנו על ידי מגע ומשא.

²¹ נמשא דלתנא קמא דהך ברייתא נדרש מ'את הראש' האמור אלל עריכת הנתחים, דמקום שחיטה הוא צלואר על ידי חיתוך סימנים, וכמו שהביאו צברייתא לעיל.

¹⁹ ויליף מ'זאת' שום דרשה אחרת; תוספות ד"ה דרש.

גלין קנין תורה

מושם דגם עוף צריך שחיטה, ואף דרבי אליעזר כבר יליף מהיקישא דבהמה לעוף דמה עוף מליקתו מן הצואר אף שחיטת בהמה מן הצואר הוא, מכל מקום היה לן למימר דאין היקש למהצחה, מכל מקום ילפינן מדכתיב **ושפך את דמו דאין צריך שחיטה**. והטעם למה דרשינן ליה על עוף ולא חיה, הוא משום דעוף כתיב סמוך ליה **או עוף אשר יאכל ושפך את דמו**.

• תנן לקמן (דף פ"ה ע"א) בדיני כיסוי הדם, השוחט ונתנבלה בידו שלא מדעת, וכן הנוחר והמעקר סימנים מדעת, פטור מלכסות הדם, דכתיב **אשר יאכל** דרק הראוי לאכילה חייב בכיסוי הדם. ואם אמרינן **דאין שחיטה לעוף מן התורה**, הרי נחירתו זו היא שחיטתו, וליבעי כסוי הדם ודהא כתיבא כסוי בעוף אנהירה דידיה, ומהיכי תייתי למיפטריה.

תירצו, דלא קאי שם המשנה על עוף, אלא על חיה שמעון שחיטה, ולכן הנוחר ומעקר פטור מכיסוי הדם, דהכשרה דחיה הוא רק בשחיטה, וכיסוי דידה אהכשרה כתיבא, אבל הנוחרו ומעקרו פטור. אבל בעוף באמת אף הנוחרו ומעקרו חייב, דנחירתו זהו שחיטתו מן התורה.

דף כ"ה ע"א

• שנינו בברייתא, השוחט דבר הצריך כסוי הדם והוא צריך לדם, והרי יהא חייב לכסותו על כרחו ושוב לא יראה למלאכה. וכיצד הוא עושה להפטר מן הכסוי, או נותרו או עוקרו. ומתחלה סברו דאיירי בשוחט עוף שצריך לדמו משום דראוי הוא ליינכא והוא תולעת הגדלה בבגדי צמר. ומקאמר שהנוחרו פטור מן הכסוי, הרי מבואר דעוף דצריך שחיטה מן התורה, דאי אין שחיטה לעוף מן התורה, הנוחרו יהא צריך כסוי כיון שזו היא שחיטתו.

תירצו דאיירי הברייתא בשוחט חיה, וצריך לדמו לילכא דהיינו לצבע עור אדום, וכיון דחיה הכשרתה רק בשחיטה אין הנוחרו או מעקרו חייב בכיסוי.

• תנן במס' זבחים, אם מלק עוף קדשים בסכין ולא בצפורן, נבילה הוא ודאין מליקה אלא בצפורן ומטמא בגדים אבית הבליעה. הרי מבואר דתנא זו סובר יש שחיטה לעוף מן התורה, דאם אין שחיטה לעוף מן התורה, אף דכאשר שבר המפרקת בלא רוב

רב שמואל קפוטקאה הכיא ראייה שעופות מן הרקק שיש בו מים נבראוי, שהרי עופות יש להן קשקשת ברגליהם כדגים.

• קונטריוקון ההגמון שאל את רבן גמליאל, דמהא דכתיב **ויאמר אלקים ישרצו המים שרין נפש חיה ועוף יעופף** מבואר דממים נבראו העופות. אבל במקום אחר כתיב **ויצר ה' אלקים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים**, הרי מבואר דמאריך נבראו. ויש שני דרכים בגמ' מה השיב לו רבן גמליאל:

(א) באמת מן הרקק נבראו, שיש בה מים ואריך. כשראה רבן גמליאל תלמידיו מסתכלים זה בזה, אמר להם אל יהא תשובתי קשה בעיניכם, אלא דחיתי את אויבי בקש. אלא באמת מן המים נבראו, והא דכתיב עוף השמים בפסוק ד'ויצר' היינו משום דקאי על המשך הפסוק, **ויצר מן האדמה כל חית השדה, ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו**, שהביא העופות לאדם לקרות להן שם, ולא קאי עופות על תחילת הפסוק ד'ויצר'.

(ב) להגמון אמר רבן גמליאל שהוא דכתיב עוף השמים בפסוק ויצר הוא רק משום סיפא דקרא שחביאן אל האדם לקרות להן שם, אבל אין זה אמת משום דכתיב **ואת כל עוף השמים על ויצר** ובדאי קאי על תחלת הפסוק ד'ויצר', ולתלמידיו אמר תירוץ האמת שנבראו מן הרקק שיש בה מים ואריך.

שחיטת עוף מן התורה

אמר רב יהודה בשם רבי יצחק בן פנחס, אין שחיטה לעוף מן התורה. ויליף ליה מדכתיב **איש איש אשר יצוד חיה או עוף וכו' ושפך את דמו וכסחו בעפר** הרי דבשפיכה בעלמא סגי ליה, ואין צריך שחיטה. ואף דכתיב נמי 'חיה' באותו פסוק, ילפינן מדאיתקיש צבי ואיל לפסולי מוקדשין, דחיה צריך שחיטה. ואף דעוף נמי איתקש לבהמה דכתיב **זאת תורת הבחמה והעוף ונילף**

¹⁰ כ"פ רש"י. אבל התוספות (ד"ה מדע) הקשו, דאין צריך ליה ליה דהא מקרא מפורש הוא 'ישראל המים שרין נפש חיה ועוף יעופף'. ולכן מפרשים דהציא ליה דכיון שכח המים נכרת בהם, לאו לדמותם לדגים לענין שחיטה.

¹¹ שאלות הרבה שאל, והן צמס' צורות (דף ה), וגם זאת שאלו והציאו כאלן משום דמדכר בענין צריחת עופות.

¹² רש"י הציא לשון אחר שמע דלכן נקט העיקר המיון דמרקק נבראו, דבפסוק הראשון גופיה משמע דמן הארץ נבראו דכתיב 'ישראל המים שרין נפש חיה ועוף יעופף על הארץ', דהיינו שממנה נבראו, וכתיב נמי בתחלת פסוק השני 'ויצר מן האדמה'.

¹³ ואפילו מתורה שבעל פה מהלכה למשה מסיני אין לו, אלא מדברי סופרים הוא. ואין נבלת עוף קרויה נבלה, אלא אם כן מתה מאליה או הרגה צמחה שלא על ידי סימנים, אבל נחירה או עיקור סימנין כשר צו.

גליון קנין תורה

בשר הוה טריפה, על כל פנים תהני לה סכין שהותך הסימנין לאחור שנמרפה, לטהרה מידי נבלה.

אלא מסיק הגמ' דבאמת מהלוקת תנאים הוא, דרבי יצחק בן פנחס דאמר אין לעוף שחיטה מן התורה, סבירא ליה כתנא בברייתא בשם רבי אליעזר הקפר ברבי נדול בדרון, דילפינן מדכתיב בפסולי מוקדשין שנפדו במומן אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל בן תאכלנו הטהור והטמא יחדיו, דוכי מה למדנו מצבי ואיל דמיותרים הם ודחכי הוה ליה לכתוב אך הטמא והטהור יחדיו יאכלנו, אלא שבא ללמד ונמצא למד, מקיש צבי ואיל לפסולי המוקדשין, מה פסולי המוקדשין בשחיטה כדילפינן לעיל מההוא קרא דכתיב וזבחת מבקרדאי, אף צבי ואיל בשחיטה. אבל עוף אין לו שחיטה מדברי תורה אלא מדברי סופרים.

והתנא שחולק על רבי אליעזר הקפר וסובר שיש שחיטה לעוף מן התורה, רבי הוא דאמר בברייתא, דילפינן מדכתיב וזבחת כאשר צויתך ולא מצינו שצויהו בכתב ונתפרשה למושה על פה מצות שחיטה, על הושט ועל הקנה, ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה.

סימן אחד בעוף

נחלקו אמוראי בהא דאמרו במשנתנו דשוחט בעוף סימן אחד; לרב נחמן שוחט או ושט או קנה, ומפרש המושגה סימן 'אחד' כל דהו. לרב אדא בר אבהו, לא מהני שחיטת הקנה, אלא

² דהא טרפה ששחטה אינה מטמאה, ועוף נמירטו זו היא שחיטתו. והך שחיטה מן העורף צין שהוא מחליד וצין שהוא דורס, כדלמרינן לעיל (דף כ:), מכל מקום לא גרעה מנמירה.

אבל טרפה מיהא היא, דמודה רבי יצחק שיש טריפה לעוף, כדמנן לקמן (דף נ"ו), אלו טרפות בעוף.

ואין כשר בו לאכילה אלא נמירה שהיא בסימנין כדכתיב 'ושפך' או עיקור, אבל הריגה בעלמא לא.

³ אבל בספרי גרסינן, דמקיש צבי ואיל ל'בהמה', מה בהמה בשחיטה אף חיה בשחיטה, ולא מוקי להאי קרא ד'כי ירחיב' בפסולי המוקדשין, אלא בצער תאוה של חולין.

⁴ פרש"י דמקשה 'מאן הוא' האי תנא דלעיל דקנוחו או עוקרו כדי להפטר מכיסוי, הרי דאין לעוף שחיטה. ולא פירש דקאי על התנא דהמשנה במס' זבחים שהמולק בסכין נבילה הוא, משום דכבר מצוה בתוס' (ד"ה מיהו) שהוא תלוי במחלו' תנאים במס' זבחים, ולרבי יוסי רק שחיטה ממש מטהר מנבילה ולא מליקה או נמירה אף דהוה כשחיטה, ואם כן אפשר דהך מתנימין רבי יוסי הוא.

ואף דכבר דחו בגמרא לעיל דהא שנוחו או עוקרו כדי שיהא פטור מן הכיסוי, דאפשר דלא קאי רק על חיה, ואין מזה ראייה דסגיירא ליה אין שחיטה לעוף, שינוא דמיקא הוא שהרי קמי 'נוחו או עוקרו' בלשון זכר אלמא אעוף קאי; שיטה מקובצת, ראש יוסף.

צריך לשחוט דוקא הושט שהוא המיוחד שבסימנים, שחיטת הבהמה תלוי בו ודחא בנקב במשהו מיטרפא, ואילו קנה עד דמיפסק רובא. ומפרש מה דתנן במושגה דסני לעוף בשחיטת סימן 'אחד' היינו בסימן המיוחד.

• שנינו בברייתא, שחט את הושט בעוף ואחר כך נשמטה הגרגרת, כשרה. נשמטה הגרגרת ואחר כך שחט את הושט, פסולה. שחט את הושט ונמצאת גרגרת שמוטה, ואינו יודע אם קודם שחיטה נשמטה אם לאחור שחיטה נשמטה, זה היה מעשה ואמרו כל ספק בשחיטה פסולה.

ואין לדייק מהא דנקט שחיטה רק בושט, ולא קתני שאם שחט הגרגרת ואחר כך נשמטה הושט כשרה, ואם נשמטה מקודם פסולה, אלמא דלעולם לא מהני ליה שחיטת הקנה לחודיה. דלחכי נקט שחיטה בושט והשמטה בגרגרת, משום דגרגרת עבידא לאישתמוטי.

• שנינו בברייתא, שחט שני חצאי סימנין בעוף, פסולה, דהוה כמו שלא עשה כלום, דזיל הכא ליכא שיעורא וזיל הכא ליכא שיעורא, ואין צריך לומר דבהמה פסולה שהרי לא שחט רוב שנים. רבי יהודה אומר, בעוף עד שישחוט את הושט ואת הורדין, לפי שצולחו כולו כאחד וצריך שיוציא דמו בשחיטה יפה.

ואין להביא ראייה מהא דתנא קמא לא פליג על רבי יהודה אלא בהא דלא מצריך שחיטת ורידין, אבל בהא מודה ליה לרבי יהודה דבעינן שחיטת הושט. דלעולם יש לומר דגם לרבי יהודה לא בעינן שחיטת הושט דוקא, אלא דנקט הושט משום דהוה סמוך לורדין והושט הוה בין קנה למפרקת סמוך לורדין, ומיהו הוא הדין דאם שחט רק לקנה ששחיטתו כשרה.

• שנינו בברייתא, שחט חצי גרגרת ושהה כדי שחיטה אחרת, וגמרה, שחיטתו כשרה. ולא נפסלה השחיטה בהך שהייה, משום דחצי גרגרת לאו התחלת שחיטה היא, שאפילו נקרע חצי הקנה לא מיטרפא בהכי. וסברו דאיירי בעוף ו'גמרה' קאי על שחיטת הגרגרת, הרי מבואר שדי בשחיטת הקנה ואין צריך לשחוט הושט.

תירצו, דלעולם איירי אפילו בבהמה, ו'גמרה' לאו על הגרגרת קאי, אלא על השחיטה שגמר לכל השחיטה וגם לשחיטת הושט.

• שנינו בברייתא, הרי שהיה חצי קנה פגום והוסיף עליו כל שהוא וגמרו, שחיטתו כשרה. בתחלה סברו דאיירי בעוף, ו'גמרו' היינו בהך הוספת כל שהוא, שהרי עכשיו נשחט רוב הקנה,

אמר **רבא**, חכים יוסף בני כטריפות **כרבי יוחנן**. הרי מבואר דסגוי לעוף בשחיטת הקנה לבד.

שחיטת זורדין בעוף

תנן במשנתנו, לרבי יהודה צריך לשחוט את הזורדין והם חוטי הצואר שמקלחין את הדם. ואמר **רב הסדא**, דלא אמר רבי יהודה דצריך לשחוט הזורדין אלא בעוף הואיל וצולחו כולו כאחד, ולפיכך צריך לשחטן כדי להוציא את כל דמו. אבל בהמה, כיון דמתכה אבר אבר, אין צריך לשחוט הזורדין.

וכיון שטעם שחיטת זורדין הוא רק משום הוצאת דם, באמת די לה בנקיבה בעלמא. והא דאמר **רבי יהודה** 'עד שישחוט את הזורדין' באמת הכוונה לנקיבה, ונקט לשון שחיטה משום דצריך לנקבן בשעת שחיטה כשהדם חם ויוצא.

• הא דשנינו בברייתא, זורדין בשחיטה דברי רבי יהודה, היינו גם כן דזורדין צריך לנקבן בשעת שחיטה.

• שנינו בברייתא, אמרו חכמים לרבי יהודה, מאחר שאין חיות תלויה בזורדין ואין צריך להזכירן אלא משום דם, מה לי בשחיטה מה לי שלא בשחיטה. הרי לכאורה מבואר דרבי יהודה מצריכין שחיטה.

תירצו, דכוונת חכמים להקשות למה צריך לנקבן בשעת שחיטה. והכי קאמרי ליה, מה לי לנקבן בשעת שחיטה ומה לי לנקבן שלא בשעת שחיטה. והטעם באמת למה מצריך רבי יהודה לנקבן בשעת שחיטה הוא משום דבשעת שחיטה זב הדם משום דהוא חם, אבל שלא בשעת שחיטה לא יבא הדם משום דהוא קר ואינו נח לצאת.

רבי ירמיה לא שמע דברי רב הסדא, ונסתפק מה הדין לרבי יהודה כשהיה בשעת שחיטת זורדין, או דרם בהן, האם צריך שחיטה ממש ופסול, או אין צריך שחיטה ממש. אמר לו ההוא סבא בשם **רבי אלעזר** וי"א בשם **רבי יוחנן**, שמנקבן בקוץ והן כשרין.

שנינו בברייתא **כרב הסדא**, שחט שני חצאי סימנין בעוף, פסול ואין צריך לומר בבהמה. רבי יהודה אומר בעוף עד שישחוט

דפגימה קמייטא כשלימה דמייא ועכשיו יש רוב שחוט קמו. הרי מבואר שדי בשחיטת הקנה לבדו.

תירצו, דאיירי אפילו בבהמה וגמרו גם לושט. והכי קאמר, אם הוסיף לשחוט הקנה כל שהוא דהוה ליה רובא, וגמרו לו גם לושט לאחר מכאן, שחיטתו כשרה.

• שנינו בברייתא, כיצד מולקין חמאת העוף, הותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשרי, עד שמוגיע לושט או לקנה. הגיע לושט או לקנה, הותך סימן אחד ורוב בשר עמו. ובעולת העוף דבעי הבדלה, שוחט שנים או רוב שנים. הרי להדיא מבואר דשוחט איזה מהם שרוצה או לקנה או לושט, ותיובתא **דרב אדא בר אבהו** דסובר שצריך לשחוט הושט דוקא.

אבל מסיק הגמ' דאין להוכיח מהתם לענין שחיטת עוף, דאולי רק התם במליקה סגי בשחיטת הקנה כיון דכבר נתתך השדרה והמפרקת, אזיל ליה חיותיה בכל דהו. אבל בשחיטה לעולם לא די בהתיכת הקנה.

דף כ"ח ע"ב

• הביאו ל**רבא** בר אוזא שהיה מלוכלך צוארו בדם לפי שנקרע צוארו, והיה צריך לבדוק בסימנין שמוא נפסק הקנה או ניקב הושטי. נתקשה **רבא** האיך לבדוק; אם תחלה נשחטיה והדר נבדקיה למעלה מבית השחיטה ולמטה, יש לחשוש שמוא במקום נקב שחטו. ואי אפשר לבדוק תחלה ואחר כך לשחוט הושט, דהא אמר **רבה** ושט אין לו בדיקה מבחוץ כיון שהוא אדום – לפי שהוא טריפה בנקב משהו ואינו ניכר. אבל טיפת דם נכנסת לו בפנים, וכיון שקרום הפנימי לבן הוא וטיפת דם ניכרת בו, ולכן צריך לבדוק מבפנים.

אמר לו בנו **רב יוסף**, הרי אפשר לבדוק הקנה מבחוץ, לפי שהקנה אינו נטרף אלא ברוב וניכר הוא אף מבחוץ אם נפסקה רובו, ואחר כך לשחוט הקנה דהא השחיטה כשרה בסימן אחד, ואחר כך יטלו הושט כולו ויעקרוהו מן הלחי ויהפכוהו ויבדקוהו.

²⁰ כדאמנן לעיל (דף כ"ח), משום דאם חתך רוב רוחב הנשר עם המפרקת קודם לסימנין, הו"ל לה משה קודם תמיכת הסימנין, ולאחר שהיא משה מאי חוזר ומולק.

²¹ ומשום ספק דרוסה [אחת מהטריפות הוא כשעוף או בהמה נדרסים מנחה מיני חיות, שיש לחוש לדרס, וכשיש לו ספק אם נדרסה נריכה נדיקה לראות אם נתאדם שם הנשר] לא בעי למנדקיה [דאי הוה בעינן למנדקיה משום דרוסה הוה נטרפת אף בהאדמת הנשר בעלמא, משא"כ אי לא חיישינן לך אינה נטרפת רק בנקב ממש; שיטתו] משום דתלינן בכלל [דדרוסת כלל אין לה דין דרוסה] או בקניאל, כדאמרינן לקמן (דף נ"ג), ספק כללנא ספק שוגרל אימר כללנא.

²² שהיה צקי גדול כטריפות, כדאמרינן לקמן (דף נ"ה:), דשלח ליה שמואל תליגר גמלי ספיקי דטריפתא למינדקיה בגווייהו. והביא רש"י ליטנא אחריתא, שחכם הוא כטריפות כרבי יוחנן שהיה חכם כלל מילי.

לשניהם השיבות הרוב וצריך לדון על שניהם שהן בעין לפנינו, ממילא נידונים כמועומת.

את הוושט ואת הוורידין. הרי להדיא מבואר דלא מצריך רבי יהודה שהיטת וורידין אלא בעוף.

דף כ"ט ע"א

• שנינו בברייתא, שחט חצי גרגרת ושהה כדי שחיטה אחרת, וגמרה, שחיטתו כשרה. בהוה אמינא סברו דאירי **בבהמה** דצריך לשחוט בה רוב שני סימניו, וגמרה' היינו לשחיטה. ולכאורה קשה, דאם אמרינן מחצה על מחצה כרוב, כיון דשהה באמצע שחיטת הגרגרת שוב אינה שחיטה רק פגימה בעלמא, וכבר נפסקה הגרגרת במחצה דהוה כרוב, ונטרפה שהרי בפסיקת רוב הגרגרת נעשה טריפה. אלא על כרחך דמחצה אינו כרוב, ולכן יכול לגמור השחיטה דפסקת חצי הגרגרת לא חשיב כפסקת רוב הגרגרת, ולא נעשה בזה טריפה ושפיר יכול אחר כך לגמור שחיטתה.

תירצו, דאירי בעוף דאין צריך רק שחיטת סימן אחד, וכששחט חצי הקנה ושהה ממה נפשך כשר; אם מחצה על מחצה כרוב, כבר נכשר כיון דכבר נשחט רוב. ואם מחצה על מחצה אינו כרוב, כשר בשחיטת חצי השני כיון דעדיין לא עשה בה מעשה טרפה.^א

• שנינו בברייתא, עוף שהיה חצי קנה שלו פגום והוסיף עליו כל שהוא וגמרו, שחיטתו כשרה. ולכאורה אם אמרינן מחצה על מחצה כרוב, הא כשחציו פגום הוה כרובו פגום והוה טריפה.

תירץ **רבא**, דשאני לענין טרפה דאינו נטרף רק כרוב גמור שהוא ניכר ונראה לעינינו.^ב

^א אבל בשחיטה, אף שקיים חצי השני, מכל מקום אמרינן שחלק הנשחט הוא הרוב. משום דלענין שחיטה אין דנין כלל החצי הנשאר, שהרי לא הוזכר רוב אלא בחתיכה ולא על הסימן, וכי קרינא על החצי שהוא רוב חתוך ליכא דמכחיש ליה. וחצי אחר הקיים, אין דנין אותו כלל להיות מיקרי רוב שלם; עי' רש"י, ושיטמ"ק נט"ז תוספות הר"פ.

^ב הגמ' מבאר דלף למ"ד מחצה על מחצה כרוב מדאורייתא, אם כן מדאורייתא בודאי השחיטה כשרה, ואף למה דאמרינן דמדרבנן צריך לשחוט רובא, הרי לפי ד' זה דלריכין רוב הרי לא נטרפה בשחיטת חצי. ונלא אמרינן דמדרבנן רק לתומרה הנרכיב רובא, שהיא צריך לשחוט רוב, אבל מ"מ ליפסל על ידי שחיטת חצי העמידהו אדאורייתא, דאי אפשר לעשותו רוב לענין טריפה ולא לענין שחיטה; חידושי הר"ן.

^ג וכתב בתבואות שור (סי' כ"א סק"ד), דלמירוי של רבא דחצי קנה פגום לא הוה טריפה, בודאי שגם שחיטת חצי קנה לא יחשב שחיטה, שהרי כל ענין השחיטה הוא שימית הבהמה על ידי השחיטה, ואם לא נעשה אפילו טריפה בדרך בודאי שאינו שחיטה, ומה דהכשיר רב בשחיטת חצי סימן משום דמחצה על מחצה הוה כרוב, לא יאה אלל בהושט שטריפתו במשהו.

מחצה על מחצה

תנן במשנתנינו, השוחט חצי סימן אחד בעוף, ואחד וחצי סימנין בבהמה, שחיטתו פסולה. נחלקו אמוראי לענין שחיטה, כששחט חצי סימן וחציו אינו שחוט, האם הוה כאילו רובו נשחט:

לרב, מחצה על מחצה הוה כרוב. דאמר רחמנא למשה כשמסר הלכות שחיטה על פה – לא תשייר רובא וזהא דאמר רבי (לעיל ע"א) שנצטוו משה לשחוט רוב, היינו מחצה על מחצה, דכיון דלא אישטיר רובא רוב שחוט קרי ליה. **לרב פהנא**, מחצה על מחצה אינו כרוב, דאמר רחמנא למשה רבינו – שחוט רובא.

• תנן במשנתנינו השוחט חצי סימן אחד בעוף, ואחד וחצי סימנין בבהמה שחיטתו פסולה. ולרב דסבירא ליה מחצה על מחצה כרוב, צריך לומר דהיינו רק דמדאורייתא הוה כרוב, אבל מדרבנן מיהו פסולה משום גזירה שמא לא ישחוט אפילו מחצה. ונפקא מינה דלא מטמא בנבלה.

• תנור של חרס שנממא אין לו מהרה אלא נתיצה כדכתיב 'ותיץ', ואם נשתייר רובו שלם לאו נתיצה הוא. ושנינו בברייתא דאם נחלק לשני חלקים שוין, שניהם טמאין, לפי שאי אפשר לצמצם שיהו מכוונים, וודאי בחד מינייהו איכא רובא ולא ידעינן בהי מינייהו, הילכך לא סלקא טומאה מינייהו. ויש לדייק, דאם היה אפשר לצמצם שיהיו שניהם שוין, הרי הם מהורין. ולכאורה קשה לרב דמחצה הוה כרוב, למה לא אמרינן זיל הכא איכא רובא זיל הכא איכא רובא, והתנור ישאר בטומאתו.^א

תירץ **רב פפא**, דאי אפשר לומר תרי רובי בכלי אחד, דאם האחד הוא רוב על כרחך השני הוא מיעוט, וכיון שאי אפשר ליתן

^א ולהלכה נקטינן דזידי אדם אפשר לנמנע, והלכך גבי שחיטה אם שחט מחצה, לרב הוה כרוב, ואפילו לרב כהנא אינו אסור אלא משום דאגמריה רחמנא שחוט רובא ולא משום שאי אפשר לנמנע, אבל בתנור של חרס אי אפשר לנמנע לכולי עלמא כיון שיש בו גומות; עי' תוספות ד"ה לפי.

^ב שאם רב אמר מחצה על מחצה דינו כרוב לענין שחיטה כדי להקל, בודאי אמרינן מחצה על מחצה כרוב כדי להחמיר [דמה דאמרינן דהכי אגמריה רחמנא למשה לא תשייר רובא], אינו ר"ל שתנא הקבלה שאמר לו בלשון הוה, אלא דמסבירא קים ליה דמחצה הוה כרוב, ואם כן הוה אגמריה רחמנא למשה לא תשייר רובא, כלומר שאמר לו לשחוט דבר חשוב שהוא רוב, והרי גם מחצה חשוב הוא כרוב; עי' שיטה מקובצת.

גליון קנין תורה

היינו משום דזה עכשיו קתני רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה; וכיון דסליק מבהמה נקט לשון שחיטה. אבל ברישא שמתחיל 'אחד בעוף ושנים בבהמה', אם איירי בקדשים הוה ליה למיתני לשון מליקה.

(ב) רב שימי בר אשי אמר, דברי שא קתני 'אחד בעוף', ועל כרחך איירי בחולין, דאם איירי בקדשים הא איכא עולת העוף דבעי שני סימנים. ואף דבסיפא קתני 'רוב אחד בעוף' ומוקמינן לה בקדשים אף דעולת העוף בעי שני סימנים, היינו משום דהא דאמרין 'רוב אחד' היינו רוב של כל אחד ואחד. ובדין הוא דליתני 'רוב שנים' אלא כיון דאיכא חטאת העוף דסני ליה בחד סימן, משום הכי לא פסיקא ליה ותנא מילתא דמישתמע בתרווייהו, דהכי משמע 'רוב כל אחד בעוף כשרה'; והיכא דסני בחד כגון חטאת הוי רובו ככולו, והיכא דבעי תרתי הוי רוב כל אחד ככולו.

(ג) רב פפא אמר, דרישא איירי בחולין מדקתני רבי יהודה אומר עד שישחוט את הורדין, ופליגי רבנן עליה. דבשלמא אם איירי בחולין מובן למה פליגי רבנן עליה, דכיון דלא הוזכרו וורדין אלא משום דם, מה לי בשעת שחיטה, ומה לי לאחר שחיטה. אבל אם איירי בקדשים, האיך סוכרים רבנן דאינו צריך לשחוט הורדין, הא כל עצמה ועיקרה של שחיטת קדשים לדם היא צריכה.

(ד) רב אשי אמר, דעל כרחך סיפא איירי בקדשים, דקתני לאחריו במשנה השוחט שני ראשין כאחד שחיטתו כשרה, ומדקתני 'השוחט' משמע דיעבד אין אבל לכתחלה לא. ובשלמא אם איירי בקדשים, מובן למה לכתחלה לא ישחוט, משום דשנה **רב יוסף ברייתא** כפי שביאר **רב כהנא**, דילפינן מדכתיב **לרצונכם תזבחהו**, דכיון דיש אם למסורת, דרשינן כאילו כתיב בלשון יחיד 'תזבחהו' דלשוחט יחידי קאמר ולא לשנים – שלא יהא שנים שוחטים זבה אחד. וגם דרשינן שלא יהא אחד שוחט שני זבחים כיון דכתיב 'תזבחהו' משמע נמי אזבחה, שאף הוא יהא יחידי. אבל אם סיפא דמשנתניו איירי בחולין, למה לא יהא מותר לכתחלה לשחוט שני בהמות יחד.

• אף מדברי **ריש לקיש** מבואר דסובר דרישא דמשנה איירי בחולין, וסיפא בקדשים. דאמר **ריש לקיש**, מאחר שכבר שנינו ברישא רובו של אחד כמוהו, למה שנינו בסיפא 'רוב אחד בעוף

אבל הקשה עליו **אביי**, והלא כל שכן הוא, ומה לענין טריפה דיש מקומות הרבה דמיטרפא בהו במשהו כגון נקובת הוושט והריאה והדקין, ומכל מקום במקומות שצריך רוב וכגון קנה, חוט השדרה אמרית דצריך שיהא רוב הנראה לעינים. בשחיטה דלעולם בעינן רוב ונאפילו למאן דאמר שמחצה כשר הוא רק משום דקרי ליה רובא, ובמיעוט לכלי עלמא לא נכשרו, לא כל שכן דבעינן רוב הנראה לעינים.

אלא מסיק הגמ' דלענין שחיטה לכלי עלמא מחצה על מחצה אינו כרוב. ולא נחלקו רב ורב כהנא אלא לענין קרבן פסח, שהדין הוא שכשהציבור טמאים אמרינן טומאה הותרה בציבור ואינם נדחים לפסח שני, מה שאין כן יחידים שהם טמאים אין עושים פסחם בטומאה אלא נדחין לפסח שני. ואם היו ישראל מחצה מהורים ומחצה טמאים; לרב, מחצה על מחצה כרוב, ומהורים עושין לעצמן בטהרה, וטמאין עושין לעצמן בטומאה, ולא מידחו לפסח שני כיחידין. לרב כהנא, מחצה על מחצה אינו כרוב ונדחין הטמאין לשני. והתם טעמו של רב אינו משום דמחצה על מחצה דינו כרוב, אלא משום דכתיב **איש איש כי יהיה טמא לנפש** ידחה לפסח שני, דרק איש נדחה לפסח שני ולא ציבור. והלכך מחצה אף על פי שאינו חשוב כרוב, מיהו מכלל יחידין נפקי להו, ולא מידחו לפסח שני.

רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה

תנן במשנתניו, השוחט רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה, שחיטתו כשרה. והקשו בגמ', דכבר תנן בתחלת משנתניו דרובו של כל סימן הרי הוא כמוהו, ולמה נשנה דין זה פעם שני.

תירץ **רב הושעיא**, דאחד מהוראות המשנה איירי לענין שחיטת חולין, ואחד מהם איירי לענין קדשים, ואיצטריך למימר שניהם. דאי אשמועינן חולין, הוה אמינא דהתם הוא דסני ליה ברוב, משום דאין צריך להדם לזריקה. אבל בקדשים דלדם הוא צריך, אפשר דאינו מועיל לה רוב אלא צריך לשחוט כולו. ואי אשמועינן קדשים, הוה אמינא דדוקא התם כיון דלדם הוא צריך בעינן על כל פנים שחיטת רוב. אבל בחולין דאין צריך לדם, הוה אמינא דמועיל לה שחיטת חציה ואין צריך רוב. לכן קא משמע לן דבשניהם צריך רוב, ובשניהם מועיל להם רוב.

ומבאר הגמ' דבבא דרישא איירי בחולין והסיפא בקדשים, וביארו **בארבעה דרכים** להוכיח כן:

(א) רב כהנא ביאר, דברי שא קתני 'השוחט אחד בעוף', ואילו איירי בקדשים הוה ליה למיתני 'המולק'. ואף דאמרין דסיפא איירי בקדשים וקתני התם 'שחיטתו כשרה' ולא 'מליקתו כשרה';

^א ומכל מקום נדיענד כשרה, ללא שנה עליו הכמוז לעכנ; שיממ"ק.

וכן בעולת העוף שמקום מליקתו במזבח הוא למעלה מחוט הסיקרא, ואם מלך סימן אחד למטה שהוא מקום מליקת המאת העוף וסימן אחד למעלה, פסולה שהרי נעשה בה במקום פסול מעשה שהוא חשוב בחמאת העוף להכשירו בכך ושמליקת המאת העוף בסימן אחד, והכא נמי חשיב לפסול, אף על גב דבעולה לא הוי סוף מליקה עד גמר סימן השני.

אלא שנחלקו היכא דשחטי: סימן אחד של עולת העוף בחוץ, וסימן אחד בפנים. דלמאן דאמר **ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף**, חייב משום שחוט חוץ. למואן דאמר **אינה לשחיטה אלא בסוף**, לא מייחייב משום שחוט חוץ כיון דאינה קרויה שחיטה אלא בסוף סימן השני, וזה עשה בפנים.

אבל **רבה בר ישימי** אמר בשם **רב יוסף**, דאפילו בשחיטת עולת העוף, כששחט סימן אחד בחוץ **לכולי עלמא** חייב משום שחוט חוץ, שהרי סימן אחד הוה שיעור הכשר של מליקת המאת העוף בפנים.

אלא נחלקו כששחט מיעוט סימנין בחוץ וגמורן בפנים; למואן דאמר **ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף**, חייב כיון דעשה שחיטה בחוץ, שהרי תחלת השחיטה גם כן מיקרי שחיטה. ולמואן דאמר **אינה לשחיטה אלא בסוף**, אינו חייב כיון דאינה קרויה שחיטה אלא בסופה של שחיטה.

• תנן במס' פרה, כל העוסקין בפרה אדומה באחת עבודותיה בין באמצע ובין בתחלה ובין בסוף, מטמאין בגדים²³. וכן העוסקין במלאכת הפרה פוסלין את הפרה אדומה אם נתעסקו בשעת מעשה במלאכה אחרת²⁴. ואם אירע בה פסול בשחיטתה – כגון שנתנבלה²⁵; (בין נתעסקו קודם פסולה ובתחלת השחיטה לפני שנתנבלה; עיי' ראש יוסף) בין נתעסקו לאחר פסולה, אינה מטמאה בגדים לפי

ורוב שנים בבהמה. אלא לפי ששנינו לענין סדר עבודת יום הכיפורים, הביאו לפני הכהן גדול את התמיד, וקראו דהיינו שחט רוב שנים, ולא היה יכול למרק ולגמור את השחיטה כולו, לפי שכל עבודת יום כיפור אינה כשרה אלא בכהן גדול ודכתיב בפרשת אחרי ופך הכהן אשר ימשח אותו והיה צריך לאחוז מהר את המזרק ולקבל הדם. לפיכך הותך בו כדי הכשר שחיטה, ומניחה וממהר לקבל הדם, וכהן אחר היה גומר השחיטה בשבילו. וכדי שלא נאמר דאם כהן אחר לא גמר השחיטה השחיטה פסולה, לכן שנינו שדי לשחוט רוב אחד בעוף, ורוב שנים בבהמה. הרי מבואר דנקט לשון הסיפא של המשנה ללמד על דין קדשים.

דף כ"ט ע"ב

הקשו בגמ', האיך הוה אמינא דאם כהן אחר לא גמר השחיטה יהא פסול. אם כן נמצא דגמר השחיטה מעכב בעבודת יום הכיפורים, וכיון דעבודת יום הכיפורים אינו כשר אלא בכהן גדול, האיך היה אפשר לכהן אחר לגמור השחיטה.

תירצו, דההוה אמינא לא היה אלא שיהא פסול מדרבנן אם לא גמר אחר השחיטה. לכן איצטריך להביא ראייה ממשנתינו דקתני רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה דאפילו מדרבנן אינו פסול. וכיון דאפילו פסול דרבנן ליכא, הטעם דאחר ממרק הוא רק למצוה משום הדם²⁶.

האם ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף

נחלקו אמוראי אי כל מעשה השחיטה יש לה שם 'שחיטה', או שרק גמר השחיטה המכשרתו מיקרי 'שחיטה'; **לריש לקיש** בשם **לוי סבא**, אינו קרויה שחיטה אלא בסופה. **לרבי יוחנן**, ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף – שהכל קרוי שחיטה. ומבאר הגמ' באיזה אופן יש מחלוקת ביניהם להלכה למעשה:

אמר **רבא**, הכל מודים היכא דשחט סימן אחד עובד כוכבים וסימן אחד ישראל, שהיא פסולה. דאפילו למואן דאמר **אינה לשחיטה אלא לבסוף** ולא מיקרי שחיטת עובד כוכבים, מיהו בסימן אחד שחיטת ישראל נמי לא הויא, אלא הוה כקוץ בעלמא, שהרי נעשה בה מעשה שהיה כדי וכשיעור לטורפה בו ביד עובד כוכבים.

²³ רש"י מביא ששמע צמס' יומא הטעם למה ממרק על ידי אחר, משום 'צרוז עם הדרת מלך'. וכתב, דאין לצי קך, דאם כן ככל עבודות נמי יהא גם כן כהן אחר, והרי הכמוז הקפיד צכהן גדול דוקא וגיירש את רוב עם.

²³ רק 'השחט' עוף קדשים צחון חייב, דליף מריצויא ד'אשר ישחט' צמס' זכמים (דף ק"ו.), אבל 'המולק' את העוף צחון, פטור.

²⁴ דדכתיב 'עץ ארו ואזוב ושי מולעת והשליך אל תוך שריפת הפרה', וסמך ליה וכנס בגדיו הכהן וגו'. וכתיב בשריפתה 'השורף אותה וגו', ומניא צסיפרי, אם המשליך את האזוב מטמא בגדים הרי השורף לא כל שכן, מה תלמוד לומר 'השורף', צא הכמוז ולימד על כל העוסקים בפרה מתחלה ועד סוף שיהו טעונים תכוסת בגדים.

²⁵ כגון ששחט וחסך עמה דלעת, דמניא צספרי (פר' חקת) דילפינן מדכתיב 'שחט אותה' צצא הכמוז ולימד על הפרה שמהא מלאכה פוסלתה צשחיטתה, ומדכתיב 'שורף את הפרה' צצא הכמוז ולימד שמהא מלאכה פוסלת גם צשריפתה.

²⁶ ע"פ רש"י, עיי' הערה ל"ט.

קנין תורה גליון

לכתחלה. ואם כן אליבא דחכמים יש להקשות אי אמרינן אינה לשחיטה אלא לבסוף, למה לא חילקה המשנה דבכהאי גוונא ששחטוהו שנים, שוחט הראשון לא נטמאו בגדיו, ושוחט השני נטמאו בגדיו.

ואפילו לרבי אלעזר ברבי שמעון דאסור לכתחלה לשני אנשים לשחוט זבח אחד, יש להקשות דהוה לה להמשנה לחלק באופן ששחטו אדם אחד בשני בגדים – שבאמצע שחיטה בא חברו ונטל סודרו מראשו ועטפו בסודר אחר – דהבגדים שהיו עליו בתחלת השחיטה לא נטמאו, ורק הבגדים שהיו עליו בשעת גמר השחיטה נטמאו. ומדלא נקטה חילוק זה, שמע מינה דשני הבגדים מטמאים משום דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף.

אלא תירץ אביי, דתנא זו בפרה פסולה איצטריך ליה לחלק ולאשמעינן דאף על גב דנפסלה הפרה מיהו קודם פסולה תורת פרה עליה, והעסקין בה נטמאו. אבל בשחט פרה בהכשר לא חשש להורות לנו האם פסקינן ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף, או דאינה אלא לבסוף.

• **רב אידי בר אבין** הקשה מהא דשנינו בענין השוחט הפסח על החמין במס' פסחים (דף ס"ג.). דמריבין התם דגם שאר זבחים כשרים ששחטן בפסח על החמין, לוקה עליהן משום לא תשחט על חמין. ואמר רבי שמעון, שהשוחט פסח בתוך המועד כגון שאבד בי"ד ניסן והקריב אחר תהתיו, ואחר כך נמצא הראשון במועד ושחטו על החמין: אם נשחט לשמו, פטור ממלקות דהא זבח פסול הוא, כיון דהפסח אינו כשר שלא בזמנו לשמו. אבל אם שחטו שלא לשמו – אלא לשם שלמים – חייב, דפסח לאחר זמנו קרב שלמים, וזה שנשחט לשלמים זבח כשר הוא ולוקה עליו כיון שנשחטו על החמין.

ודייקו שם בגמ', דמדקתני שאם שחטו שלא לשמו חייב, מכלל דרישא דקתני שאם שחטו לשמו פטור, היינו כששחטו נתמא, וסתמא קרי 'לשמו' ודאי לשמו דוקא קאמר. הא סתמא חייב, קשיא סיפא דלא מחייב ליה אלא כששחטו שלא לשמו בהדיא¹⁰. והקשו, למה אינו חייב רק כששחטו

¹⁰ ואין לומר איפכא דמדרישא לשמו פטור, משמע הא סתמא חייב, וע"כ שלא לשמו דסיפא סתמא הוא, דכשלא חייב קאמר דרישא לשמו פטור, דהיינו אף ששחטו סתמא כלול הוא 'לשמו', דהא כבר נקרא עליו מתחלה שם פסח, ואם שחטו סתמא נעשה זה מסתם לשם זה שהיה נקרא עליו ושפיר קרי ליה התנא 'לשמו'. אבל לא שייך לומר דסתמא יקרא התנא בלשון 'שלא לשמו' דהא עדיין לא עקר שם פסח ממנו, ואף דמדינא הוא עזמנו ממילא שלמים הוא, מכל מקום לא שייך לומר שהשוחט שחטו 'שלא לשמו' כיון דהוא שחטו סתמא ומתחלה היה נקרא בשם פסח; ל"ב אריה.

שנמצא דאין כאן עבודת פרה אדומה¹¹. אבל אם אירע פסול בהזאתה¹²; קודם פסולה מטמאה בגדים, כיון דמתעסק בפרה הוא וכבר נעשית שחיטתה בהכשר. אבל אלו שנתעסקו בה לאחר פסולה, לא נטמאו בגדיהם.

ואם אמרינן ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף נמצא דאף דאירע פסול באמצע שחיטתה הרי בתחלתה היה 'מועשה שחיטת פרה אדומה', ואם כן למה לא חילקה המשנה גם בזה דקודם פסולה מטמאה בגדים של אלו שנתעסקו בה, ורק לאחר פסולה לא יהא מטמאה בגדים.

תירץ רבא, דבאופן שנתקלקלה השחיטה שאני, דאנלאי מלתא למפרע דלאו שחיטה היא כללי¹³. אבל היכא דנגמרה שחיטה ממש, אימא לך דכולה קרויה שחיטה מתחלה ועד סוף.

אבל הקשה רבא למאן דאמר אינה לשחיטה אלא בסוף, למה לא חילק התנא אפילו כששחט הפרה בהכשר, באופן ששחטוהו שני אנשים, דשוחט הראשון לא נטמאו בגדיו שהרי עדיין אין שם שחיטה עליו, ואילו שוחט השני שגמר את השחיטה נטמאו בגדיו.

תירץ רב יוסף, דאסור לשחוט הפרה בשני שוחטים. דשנינו כבריינתא כפי שביארו רב כהנא, דילפינן מדרתיב לרצונכם תתקבחו, דיש אם למסורת, ויש לדרוש כאילו כתיב בלשון יחיד 'תתקבחו' דלשוחט יחידי קאמר ולא לשנים – שלא יהא שנים שוחטים זבח אחד, וגם דרשינן שלא יהא אחד שוחט שני זבחים בפעם אחד, דהא דכתיב 'תתקבחו' משמע נמי אזבה, שאף הוא יהא יחידי.

דף ל' ע"א

הקשה אביי על תירוצו של רב יוסף, הא שנינו עלה דאמר רבה בר בר חנה בשם רבי יוחנן, דהאי סתמא אויל כרבי אלעזר ברבי שמעון¹⁴. אבל לחכמים, ב' אנשים שוחטים זבח אחד

¹¹ אף על גב דמטמאה משום נבלה, יש נפקא מינה למעשה בלשם אסוף אפרה, או שטרפה ולא נגע בה, או אפילו נגע בה בפשוטי כלי עץ שלא טמאתו משום נבלה, אינו טמא משום מתעסק בפרה, לפי שאין כאן פרה אדומה.

¹² הוזאת דמה ז' פעמים כנגד פתח של היכל, דכתיב 'והזה אל נכח פני וכו'.

¹³ ולכן פירש רש"י דאיידי כשנתנבלה, אבל אילו נפסל מחמת שעשה בה מלאכה אחרת, לא נתגלה למפרע שלא היה כאן שחיטה אלא היה כאן פסול לדדי; רש"י א"ל. אבל בתוספות (ד"ה אירע) לא פ"י קן.

¹⁴ שיש משנה ובריינתא הרבה שאמר ר' אלעזר בר' שמעון ורגילים התנאים לסדרן במשנה בלשון סתם, והאי סתמא דתוצא הוא נמי אמרה, וגמרא גמיר לה ר' יוחנן מרביה דהא ר' אלעזר אמרה.

גליון קנין תורה

למטה או למעלה, שהיטתו כשרה²⁰. כאשר אמרה לפני שמואל, אמר לו, הא בעינין שהיטה מפורעת – מגולה ונכרת דהיינו במקום אחד – וליכא.

אף ריש לקיש סובר דבעינין שהיטה מפורעת ומגולה, וליף לה מדכתיב חין שהוט לשונם מרמה דבר דשהיטה צריך להיות כחין שאינו הותך בב' מקומות.

• רבי אלעזר הקשה על שמואל וריש לקיש מהא דתנן לקמן, שנים אוהזין בסכין ושוחטין, אפילו אחד מלמעלה ואחד מלמטה, שהיטתו כשרה. וסבר דהיינו כשכל אחד מהם אוהז בסכין אחר בפני עצמו, אחד למעלה לצד הראש ואחד למטה לצד החזה. ולשמואל וריש לקיש קשה, האיך שהיטה כשרה, הא ליכא שהיטה מפורעת ומגולה.

תירץ רבי ירמיה, דהמשנה איירי כששוחטים שני בני אדם אבל אוהזים הם יחד בסכין אחד, ואחד למעלה ואחד למטה היינו כשאוהזין הסכין באלכסון והא' אוהזו מלמעלה והשני מלמטה.

הקשה לו רבי אבא, אם כן למה שנינו עלה בברייתא דאין חוששין שמא יטרפו זה על זה. דבשלמא אם היינו בשתי סכינין ושני בני אדם, שפיר מובן דהוה אמינא דחיישינן דשמא כיון דהם סומכים אהדדי, אולי כל אחד מהם לא ישחוט רוב הסימן משום שסומך על חברו²¹, קא משמע לן דאין חוששין לכך. אבל אם איירי בסכין אחת ושני בני אדם, למה אמרו דאין חוששין שמא יטרפו זה על זה, הוה ליה למימר דאין חוששין שמא ידרוסו זה על זה. דמתוך שזה מושך לכאן וזה לכאן ושניהם דוחקים סכין על הצואר יש לחוש שמא יתיוזו הראש בבת אחת על ידי הדרסה.

תירץ רבי אבין, דאם איירי הברייתא בסכין אחד ושני בני אדם, אכן יש לגרום בברייתא דאין חוששין שמא ידרוסו זה על זה.

להדיא שלא לשמו, הא פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא²², ואם כן אף בסתמא יהא דינו כשוחט שלמים ויהא חייב. אלא שמע מינה דפסח בשאר ימות השנה לא אמרינן בסתמא דשלמים הוא אלא דבעי לעקור שם פסח מיניה, וכל כמה דלא עקרו, פסח הוא. וכי שהיט ליה שלא בזמנו, הוה כשוחט פסח שלא בזמנו ופסול.

תירץ רבי חייא בר גמדיא בשם בני החבורה, דלעולם פסח בשאר ימות השנה לא בעי עקירה. ומשנה זו דמשמע דבעי עקירה, היינו כשהפסח לא נדחה מחמת איבוד, אלא מחמת הבעלים שנדחו מחמת טומאה לפסח שני. וכיון דפסח זה ראוי להקריבו בי"ד אייר, סתמא לשמו הוא ובעי עקירה.

הרי מבואר מתירוצו של רבי חייא, דסתם פסח בשאר ימות השנה אינו צריך עקירה. ורק קרבן זה שנמטאו בעליו, כיון דעדיין עומד לישחט לשם פסח בי"ד אייר, צריך עקירה. ובשלמא אם אמרינן ישנה לשהיטה מתחלה ועד סוף, מובן למה השוחט בתוך המועד פטור אם לא שעקרו, כיון דכבר נפסל הקרבן בתחלת שהיטה, דאז הוה סתמיה לפסח. אבל אם אינה לשהיטה אלא לבסוף, הא כיון ששחט בה מעט כבר אינו ראוי להשהותו עד י"ד אייר, וכיון שעדיין לא נפסל בתחלת שהיטתו דהא אין שם שהיטה אלא בסופו, יעקר זמנו שם פסח מיד, ובסוף שהיטתו דאז יש לו דין 'שהיטה' יהא סתמיה לשלמים. ואף השוחט סתם יהא חייב, כמו בשוחט שלמים.

תירץ אבין, דאף שנדחה קרבן זו בתחלת שהיטתו מלהיות פסח, עדיין לא נדחה מדמי פסח וראוי הוא לימכר קודם גמר שהיטה ולצאת לחולין, שאין לך מוס קבוע גדול מזה, ודמיו לפסח. וכיון דחזי לדמי פסח, סתם שהיטה דידיה כולה לפסח.

ואין לדחות דאין קדשים נפדין בלא העמדה והערכה וכדכתיב והעמיד את הבהמה לפני הכהן והעריך הכהן אותה²³, וזו אין יכולה לעמוד על רגליה ולכן אינו עומד לדמי פסח. דהא תנן, שחט בה שנים או רוב שנים ועדיין היא מפרכסת, הרי היא כחיה לכל דבריה. נמצא שעדיין עומד לדמי פסח אף לאחר השהיטה.

השוחט בשנים ושלשה מקומות

רב יהודה אמר בשם רב, השוחט בהמה בשנים ושלשה מקומות, כגון שחתך הסימן במקום אחד, וחזר והתחיל לשחוט

²⁰ כ"פ רש"י, ונחלקו הראשונים דעתו, האם היינו דוקא צאופן שיש לחתך אחד שיעור רוב סימן, והמידות הוא דכשרה אף על פי שמקום השחיטה אינו מתרחב לכאן ולכאן כיון שיש הרבה חתכים בסימן ואינה שחיטה מפורעת. או דאפילו אם אין צחתך אחד רוב סימן, אלא שמעט כאן ומעט כאן וצ"ל דאין כולם יש רוב ואפילו הכי השחיטה כשרה; ע"י תוספות ד"ה השוחט, רא"ש סי' ד', אור דרוע ה"ל שחיטה ש"ס, מגיד משנה להר"ם בלין ה"ל שחיטה פ"א ה"י.

²¹ היינו לדרכ' א' ברש"י לעיל, דמכל מקום צעיקן רוב הסימן צחתך אחד. ולדרכ' השני צריך לפרש, שחוששין ששניהם צימד לא יצאו לעשות רוב אפילו על ידי צירוף; ע"י תוספות ד"ה דלמא.

²² דנפקא לן מדכתיב 'חזמת פסח לה' אלקין לאן וצקר', דמומר פסח קרב שלמים.

דף ל' ע"ב

• שנינו בברייתא, שחט את הושט למטה ואת הקנה למעלה, או את הושט למעלה ואת הקנה למטה, שחיטתו כשרה. ולכאורה קשה על **שמואל וריש לקיש**, הא ליכא שחיטה מפורעת.

תירצו, דאיירי בשחיטה העשויה בקולמוס באלכסון, דכוליה חד מקום הוא ומפורעת קרינא ביה. דאיירי כשהתחיל בקנה למעלה וחתך ושיפע כלפי מטה, ובמקום שנגמרה שחיטת קנה התחילה שחיטת הושט, וכן מלמטה למעלה.

• היה שור שנשחט בשנים ושלשה מקומות, נכנס **רב יצחק בר שמואל בר מרתא** ונטל מהחלק המוכחר שבמובחר שבה. אמר לו **רבי זירא**, למדתנו רבינו בלקיחה זו, דמשנתנו דקתני שנים אוזוין בסכין, היינו אפילו בשני סכין, ולכן כשר שור זה אף שנשחט בשנים ושלשה מקומות.

חלדה

רב יהודה אמר בשם **רב**, מי שהחליד את הסכין בין סימן לסימן, ופסקו לתחתון כהלכתו, אלא שהחליד, וחזר והוציא את הסכין וחתך העליון כדרכו, פסולה.

הקשו בגמ' מה החידוש בזה, הא כבר תנן במשנה לקמן, מי שהחליד את הסכין תחת סימן השני לאחר ששחט כבר את סימן הראשון, ופסקו; **לרבי ישבב** הוה נבלה ומטמאה כמגע ובמשא. **לרבי עקיבא** הוה טרפה ואסורה באכילה אך אינה מטמאה.

תירצו, דמשנתנו לבד הוה אמינא, דהיינו רק כששחט סימן השני מלמטה למעלה, דכיון שהחליד הסכין תחת סימן השני, אי אפשר לחתכו אלא מלמטה למעלה וכלפי חוץ, שלא לצד המפרקת והוה שלא כדרך שחיטה. אבל באופן שאמר רב שהחליד את הסכין בין סימן לסימן, ושחט את הושט כדרכו מלמעלה למטה וכלפי המפרקת דהוה שחיטה כדרכו הוה אמינא דלא מיפסל משום חלדה, קא משמע לן דאפילו הכי פסולה.

• עוד אמר **רב יהודה** בשם **רב**, דאם החליד הסכין תחת העור ושחט, כשרה. אבל **בבית מדרשו של רב** אמרו שכששאלו מה הדין בחלדה תחת העור, אמר רב שאינו יודע.

אליבא דבי רב דלא פשיט ליה לרב מה הדין בחלדה תחת העור, נסתפקו **בשני אופנים**; (א) מה הדין בחלדה תחת מטלית הכרוכה לה סביבות צוארה, האם הוה חלדה. מי אמרינן דכמו שעור נמי לאו בכלל שחיטה הוא, ומכל מקום מספקינן ליה משום חלדה, הכא נמי לא שניא. או דלמא דרק בעור יש להסתפק האם

הוה חלדה משום דהוה חלק מוגף הבהמה, אבל מטלית הכרוכה סביבות צוארה דאינו חלק מוגף הבהמה, שניא לא הוה חלדה. (ב) מה הדין בחלדה תחת צמר מסובך^י, ונשאר בתיקוין^י.

רב פפא נסתפק בחלדה כמיעוט סימנין לאחר ששחט רובו בהכשר ואבל בחלדה כמיעוט קמא, פשיטא לן דנבלה ודאין. מי אמרינן הא נשחט שפיר ברוב סימנין והשחיטה כשרה. או דלמא כולה חדא שחיטה היא וכיון דאית בה חלדה השחיטה פסולה, ונשאר בתיקוין^י.

השוחט שני ראשין כאחד, ושנים אוזוין בסכין

תנן כמשנתנו, השוחט שני בהמות כאחד, שחיטתו כשרה. וכן שנים אוזוין בסכין^י ושוחטים בהמה אחת, אפילו אחד עומד למעלה ואחד עומד למטה, שחיטתו כשרה.

דרסה

תנן כמשנתנו, התיז את הראש בבת אחת וכאדם המתין קנה או דלעת שדוחק הסכין בכה ופוסק דהוה דרסה, פסולה.

יש שני מקורות מהיכן ילפינן דיש פסול של דרסה: (א) **שמואל** יליף מדכתיב חין שחוט לשונם מרמה דבר מה חין הולכת במשיכה, אף שחיטה במשיכה. (ב) **תנא דבי רבי ישמעאל**, יליף לה מדכתיב ושהט דאין ושהט' אלא ומשך, וכן כתיב זהב שחוט דפירושו משוך ושהוא רך, ומשכן אותו כעין שעושים צרפי נחושת, הוסיף שעושים מהן מחטין. אלא דפסוק זו יש לדחות דפירושו זהב

^י אף דכבר נסתפקו בחלדה תחת מטלית הכרוכה, אפשר דרק התם הוה חלדה דהסכין מטוסה לגמרי תחת המטלית, מה שאין כן בצמר מסובך שהסכין נראה קלת מצין סכני הנמר; **לב ארי'**.

^י ופסק רש"י, דכל תיקו דאיסורא לתומרא.

^י ופסק רש"י, דכל תיקו דאיסורא לתומרא. וגזי הגרמה נמי לעיל (דף י"ט). צין שחט שליש והגרים שליש ושחט שליש, צין הגרים שליש ושחט שליש והגרים שליש, צין שחט שני שלישי והגרים שליש, מספקא לן דלמא סבירא לן כרבנן טרופאי דמיטריפי בכל חלד מיניהו, ועבדינן לתומרא.

ואף על גב דלעיל (דף כ"ט). מילצו, דשחט חזי גרגרת ושהיה זה וגמרה כשרה, ואוקימנא צעוף ואכשרנא ממה נפשך; דאי מחלח על מחלח כרוב הא עזד ליה רובא, אלמא דמכי עזד רובא בכשרות לא חייש לפסולא דמיעוטא, לא סמכינן אההוא שנויא דדמיו הוא דלחיה. וטעמא בצמת הוא משום דמחלח על מחלח אינו כרוב, ובשחיטה קמייחא לא מידי עזיד, וכי שהה בצלגא קנה לא איטריף. אלל צמיעוטא בתרא צין דקנה וצין דושט, וצמיעוטא קמא דושט מיטרפא. ואף בהלכות גדולות כחזו, והיכא דשהה צמיעוטא צין צמחלה וצין צסוק אסור, דכיון דלא אפשר לן עבדינן לתומרא.

^י ונמצאל לעיל דף ל' ע"א האם היינו צשני סכנין או צסכין אחד.

שחוט' שנמוחה כחוט, אבל שחט לאו לשון משיכה הוא. לכן הביא נמי הפסוק חין שחוט לשונם מרמה דבר.

דף ל"א ע"א

שחיטת עוף באמצע פריחתו

רבא בדק היציזו של **רבי יונה בר תחליפא** מפגימה, ושחט בה עוף באמצע פריחתו. ולא חשש שמא החליד החין, משום דראינו שהנוצה שסביב הצואר הם כרותות, ואם עשה חלדה מבפנים, היה יוצא רוחב פי החין בין הכנפים ולא היה חותך הנוצה.

• הקשו בגמ', האידך שחט עוף על ידי זריקת חין באמצע פריחתו, הרי בשחיטת עוף צריך לעשות כיסוי הדם. והרי לא די במה שיראה היכן יפול הדם לאחר השחיטה ויכנסו מלמעלה, דהא אמר **רבי זירא** בשם **רב**, השוחט צריך שיתן עפר תיחוח והאם הקרקע קשה לא מקרי עפרו למטה ועפר למעלה, שנאמר **וכסהו בעפר**, 'עפר' לא נאמר אלא **בעפר** משמע כולו טמון בעפר, מלמד שהשוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה. וצריך לומר שבאמת הכין העפר של כל הבקעה לצורך כיסוי הדם^ט.

הולכה והבאת הסכין

תנן במשנתנינו, היה שוחט והתין את הראש בבת אחת בהבאה ראשונה עד שלא הספיק להוליך, או הוליך תחלה והתין הראש עד שלא הספיק להביא; אם יש בסכין מלא צואר השחיטה כשרה.

עוד תנן, היה שוחט והתין ב' ראשין בבת אחת; אם יש בסכין מלא צואר אחד, השחיטה כשרה.

וביאר **רבי זירא**, הא דתנן ברישא דמשנתנינו דצריך להיות בסכין מלא הצואר, אין הכוונה רק למלא צואר, אלא מלא צואר וגם חוץ לצואר. ואין הכוונה שיהא חוץ לצואר משהו, אלא צריך להיות מלא צואר חוץ לצואר, נמצא סך הכל מלא שני צוארין. דהא תנן בבבא השניה, כשהיה שוחט והתין שני ראשין בבת אחת, אם יש לסכין מלא צואר אחד, כשר. והתם ודאי אין הכוונה שיש מלא צואר אחד ולא יותר, דהשתא בבהמה אחת בעינן מלא צואר וחין לצואר, וכי שתי בהמות סני להו כמלא צואר אחד.

^ט רש"י כתב שני פירושים האידך הכין העפר לכיסוי הדם; (ב) שמחלה היה מסיע וכוחש העפר של כל הצקעה שיהא עפר תיחוח, (ג) שכבר היה עפר תיחוח מלפני זה, ומזמנו צפה לכן שיהא משוג נטמן העפר למטה ולא כאלו כספו הכוח מעלמו; ע"י ש"ך יו"ד סי' כ"ח סק"ג, והנהגות רעק"א שס].

אלא פשיטא דהתם הכוונה למלא צואר חוץ לשני צוארין נמצא דיש שיעור שלשה צוארין. ושמוע מינה דבבבא ראשונה דצריך להיות מלא צואר, היינו מלא צואר חוץ לצואר. דכיון דיש לסכין שיעור שני צוארין, נמצא דיש כאן הולכה או הובאה, וכשר כיון שיש בו כדי לשחוט במשיכה בלא דרסה. אבל אם אין אורך הסכין אלא כעובי הצואר, או חוץ לצואר משהו, דרסה היא שאין הסימנין נחתכין במשיכה זו לבדה בלא דרסה.

הולך ולא הביא

תנן במשנתנינו, דכל זה שצריכים שיעור בסכין היינו רק כשהולך ולא הביא, או הביא ולא הולך. אבל אם הולך והביא הסכין, השחיטה כשרה אפילו בסכין כל שהוא. ואפילו שחט באיזמל והוא תער דק וקטן מאד, כשרה.

אמר **רב מנשה**, דאינו כשר אלא באיזמל שאין לו קרנים, אבל יש לו קרנים פסול ורגילין היו לעשות כמין קרנים לאומילין לגוי על גביהן מטיין לצד ראשן, ומתוך שהוא קטן מאד הוא נשטט מן הצואר וכשהוא מולך ומביא יש לחוש שמא יהלידו הסימנין או ינקבו אותן הקרנים.

רב אחא בריה דרב אויא שאל מרב מנשה, האם מותר לשחוט במחט. אמר לו רב מנשה דהשחיטה פסולה, דמתוך שהוא חד כשמוליך ומביא הוא נוקב וקורע ולא חותך.

שאל עוד, האם מותר לשחוט במרצע של רצענין שפיותיו חדודין והותכין חוטי התפר ואכל ראשו רחב קצת ואינו חד כמו מחט רגיל, ר"ן. אמר לו רב מנשה, הא תנן במשנתנינו 'אפילו כל שהוא', ולכאורה באה המשנה לרבות אפילו מחט זו של מרצע. אמר לו רב אחא, אולי באה לרבות איזמל. הקשה לו רב מנשה, הא תנן להדיא במשנתנינו איזמל. אמר לו רבי אחא, דלמא פרושי קא מפרש, מאי 'כל שהוא' – איזמל.

אבל אין להוכיח דודאי כוונת המשנה לפרש דכל שהוא היינו איזמל, דאם הוא מחט של רצענין, כיון דמחט זו כשר, כל שכן דאיזמל כשר, ושוב לא היה צריך לפרש דאיזמל כשר. דמכל מקום צריך לאשמעינן איזמל, דהוה אמינא דאיזמל פסול משום גזירה אטו איזמל שיש לו קרנים, קא משמע לן משנתנינו דלא גזרינן.

נפלה סכין ושחטה

תנן במשנתנינו, נפלה סכין ושחטה, אף על פי ששחטה כדרכה בלי דרסה פסולה. שנאמר **וזבחת ואכלת**, מזה שאתה זוכה אתה אוכל, ולא מזה שנזבחה מעצמו.

גליון קנין תורה

ואי אשמעינן מתניתין דהכא? דהוה שחיטה אף שלא נתכוין לה, הוה אמינא דרק הכא הוה שחיטה משום דמכל מקום אתי מכה בן דעת. אבל שחיטת חרש שומט וקטן דלא קאתי מכה בן דעת כלל אימא לא הוה שחיטה, לכן צריכא שניהם.

כוונה במבילה

נחלקו אמוראי בנדה שנאנסה ומבלה; לרב יהודה בשם רב, מהורה לביתה ליוקק לבעלה, אבל אסורה לאכול בתרומה. לרבי יוחנן, אף לביתה לא מהרה.

רבא הקשה על רב דאמר שמהורה לביתה ואסורה לאכול בתרומה, דאם עון נדה שבכרת הותרה על ידי מבילה זו, וכי אפשר דעון אכילת תרומה בטומאה שאינו אלא כמיתה בידי שמים? לא הותרה על ידי מבילה זו.

תירץ רב נחמן, דליוקק לבעלה הולין הוא ולחולין לא בעי כוונה, והלכך מהני לה אפילו מבילה באונס. אבל לענין תרומה שהוא קדשים, צריך כוונה. ומבאר הגמ' היכן הוינן דלחולין אין צריך כוונה:

(א) תנן במס' מקואות, גל שנתלש מן הים ובו ארבעים סאה, ונפל על האדם ועל הכלים, מהורין. וסברו דאדם דומיא דכלים, מה כלים דלא מיכווני דהא לית להו דעת, אף אדם נמי איירי כשלא מכוין. הרי מבואר דחולין לא בעי כוונה.

אמנם דחו, דאדרבה דלמא איירי באדם שיושב ומצפה אימתי יתלש הגל נמצא דיש כאן כוונה. וכלים דומיא דאדם, מה אדם דבעינן כוונה, אף כלים נמי דקא מכוין להו אדם שיפול הגל על הכלים.

דף ל"א ע"ב

ואם איירי ביושב ומצפה אימתי יתלש הגל ונמצא דיש לו כוונה, צריך לומר דההידוש הוא; (א) דלא גזרינן אטו שמוא יטבול בחרדלית של גשמים (ורם גשמים המקלה מן החר בכח) שאין טובלין ביה.

22 דהדר הוקשה להגמרא לפי מה דדייק רבא דהפילה כשר אף שלא נתכוון לחמיכה כלל, אס כן למה איצטריך התנא לאשמעינן לעיל דשחיטת חרש? כשרה, דכל שכן הוא שהרי מתכוונים על כל פנים לחמיכת בשר; שס.

23 הרי כרת חמור ממיתה בידי שמים, דנכרת ימיו נכרתים וחרעו נכרת כלכתיב 'עריים יהיו'.

24 חרדלית היינו קטפרס מדרון, ומן דהנזוק והקטפרס אינו חיבור, ולא הוה מקוה דארבעים סאה. שהרי אין מ' סאה במקום אחד, ואף על פי שיש הרבה למטה ולמעלה הא אינו חיבור.

ודיין רבא, דמשמע רק אם נפלה פסולה, אבל אם הפילה אדם – השחיטה כשרה ואף על גב דלא מיכוין לשחיטה. אמר רבא, דתנא שסובר דלא בעינן כוונה לשחיטה היינו רבי נתן. דשנה אושעיא הצעיר מבני הישיבה; ברייתא, דנחלקו תנאי במי שזרק סכין כדי לנועצה בכותל, והלכה ושהחטה כהוגן; לרבי נתן השחיטה כשרה, משום דלא בעינן כוונה לשחיטה. אבל חכמים פוסלין, דלדידהו בעינן כוונה לשחיטה. ואמר אושעיא מדעתו, שהלכה כרבי נתן דלא בעינן כוונה לשחיטה, וכוותיה אויל משנתנינו.

הקשו בגמ' למה היה רבא צריך לדייק ממשנתנינו? דסתם משנה רבי נתן הוא. הא כבר דיין רבא כבר פעם אחרת כן, מהא דתנן לעיל (דף ב.), וכולן ששחטו ואחרים רואים אותם, שחיטתן כשרה. הרי מבואר דאף שחיטת חרש שומט וקטן שאין להם דעת להתכוין לשחיטה אלא לחתיכה בעלמא מכווני, כשרה כשאהרים עומדים על גבן. ואמר רבא, דתנא דמשנתנינו רבי נתן הוא דסבירא ליה דלא בעינן כוונה לשחיטה.

מבאר הגמ', דצריכא ליה לרבא לאשמעינן בתרווייהו דמתניתין רבי נתן הוא. דאי אשמעינן התם, הוה אמינא דרק התם השחיטה כשרה משום דההרש שומט וקטן מיכוני לשם חתיכה בעולם. אבל הכא דאפילו לחתיכה בעלמא לא מכוין, אולי אף אם הפילה אדם לא הוה שחיטה?.

1 פ"י הראשון זרש". ופ"י השני כתב, שהיה נקרא 'אושעיא ועירא' והוא היה מצני הישיבה.

20 והא דהקשה 'הא אמרה רבא חדא זימנא', ולא הקשה הא מנינא חדא זימנא, משום דמתניתין לא מני צהדיא 'הפילה הוא' דכשרה, אלא רבא דיין לה מן המשנה.

21 והא דקמני 'נפלה', הוא לאשמעינן הא גופא דילפינן 'ממה שאתה זוכה אתה אוכל' דבעינן שחיטה מכה אדם, אבל כשנפלה הסכין דלא נעשה השחיטה מכוון פסולה היא, אף כשנתכוון לשחיטה, וכגון שהיה יושב ומצפה מתי תפול סכינו ותשחוט, אבל כשהפילה בלא כוונה שחיטה בודאי פסולה, ולכן אשמעינן רבא דכשהפילה שפיר הוה שחיטה, וכרבי נתן דלא בעינן כוונה.

ודיין לה מדלח קמני צמשתניו שאם הפיל או זרק סכין פסולה, משום דלא נתכוון לשחיטה, וכתיב 'זבחת ואכלת', ואנא אמינא דכל שכן שאם נפלה דלא הוה השחיטה מכה אדם כלל, דודאי פסולה, דלא מיקרי 'זבחת ואכלת', אף על גב דאיכוין לשחיטה, דסברא היא דיותר מקרי 'זבחת ואכלת' היכי דהשחיטה מכה גברא אף על גב דלא איכוין, מהיכא דלא הוה השחיטה מכה גברא כלל אף על גב דאיכוין, אלא ודאי שמע מינה דהפילה הוא כשרה. נואי אשמעינן רבא רק הכא דאמאי כרבי נתן, הוה אמינא דהיא דלעיל אמאי ככולי עלמא, כיון דמתכווני לשם חמיכה בעלמא; מהר"ם צביאור דברי רש"י.

גליון קנין תורה

(ב) דלא גזרינן שמא יבא לזרוק כלים בכיפי הגל – דהיינו באמצעותו שהוא עשוי ככיפה – שאינו מועיל משום שהיא טבילת אויר. דתניא, מטבילין כלים בראשון ובראש הגל הנתלש מן הים והלך למרחוק ובא לארץ, נכנס אדם תחת ראשו ומקבלו, דהוי טבילה זו במחובר לקרקעו, ואין מטבילין בכיפין, שאין מטבילין באויר.

(ג) תנן במס' מוכשירין, פירות שנפלו לתוך אמת המים, ופשט מי שידיו טמאות ונמלך, ידיו טהורות שהרי הושיט ידיו לאמת המים אף שלא נתכוון לכך. אבל הפירות שנפלו לאמת המים לא הוכשרו לקבל טומאה, משום דלא אחשבה להך נפילה. ואם כשנטל הפירות התכוין לטהר ידיו, כל שכן שידי טהורות. וגם הפירות הוכשרו לקבל טומאה, שהרי גילה דעתו דניחא ליה בהך מים ליטול בהן ידיהו. הרי מבואר מרישא דמשנה, ידיים טהורות אף שלא נתכוין לכך, ומבואר דלחולין אין צריך כוונה.

(ג) תנן במס' חגיגה, מי שטבל כדי לאכול חולין, ונתכוון בשעת טבילה להעמיד גופו בחזקת טהור לחולין, אסור למעשר. הרי לכאורה משמע דגם לחולין צריך כוונה, ודוקא אם נתכוון לחולין נטהר על כל פנים לחולין, אבל אם לא נתכוין לחולין לא.

אמנם דהו, דבאמת חולין אין צריך כוונה, והא דתנא 'הוחזק' היינו לאשמעינן חידוש, דאף על גב שנתכוון לטבילת טהרה, מכל מקום כיון שלא נתכוון רק לחולין לא נטהר רק לחולין ועדיין אסור במעשר, דכוונה לחולין אינו מועיל לענין מעשר.

(ד) תנן בהמשך המשנה שם, טבל ולא נתכוון להעמיד גופו בחזקת טהור, כאילו לא טבל. ולכאורה משמע דכל שלא נתכוון הוה כאילו לא טבל כלל.

אמנם דהו, דפירוש המשנה הוא דאם טבל ולא נתכוון הוה כאילו לא טבל למעשר, אבל לחולין לעולם מועיל הטבילה. ואינו רק דיחוי בעלמא, אלא מצינו בברייתא להדיא דמפרש כן, טבל ולא הוחזק, מותר לחולין ואסור למעשר.

ואף דרבי יוחנן אמר לעיל שאם נאנסה וטבלה, אף לביתה אינה טהורה הרי מבואר דסובר שצריך כוונה לחולין, ולכאורה נסתר דבריו מהך ברייתא דמבואר דמותר לחולין אף בלא כוונה¹². תירץ רב יוסף, דרבי יוחנן סובר כשיטת רבי יוחנן בן

¹² דהוה ליה משקה שסופו לרזון, ותנן במס' מוכשירין (פ"א מ"א), כל משקה שסופו לרזון אף על פי שאין תחלתו לרזון, מכשיר.

¹³ אבל מהמשנה דפירות שנפלו לאמת המים ידיו טהורות אף שלא נתכוון, אין להקשות על רבי יוחנן, דיש חילוק בין טבילת כל גופו לטבילת ידים, דטבילת גופו מניחא טפי; תוספות ד"ה הוה.

יוסף בברייתא, בנגיעי בגדים דכתיב בהו כ' כבוסים, תכבוסת ראשונה לאחר סגירה הראשונה של שבעה ימים וצוה הכהן וכבסו את אשר בו הנגע והסגירו וגו' לראות אם יפשה או יעמוד או יכהה, ולאחר ההסגר שני כתיב והבגד וכו' אשר תכבסו [בראשונה, קודם הסגר] וסר מהם הנגע [ביומי הסגר] וכבסו שנית [לשום טבילה] וטהר. ודרש מהא דכתיב בכיבוס השניה וכבסו שנית' דלכאורה מיותר הוא דפשיטא דשנית הוא, היינו להקיש תכבוסת שניה שהיא לשם טבילת טהרה, לתכבוסת ראשונה שהיא להסגיר. מה תכבוסת ראשונה הוא לדעת אדם, דכתיב וצוה הכהן וכבסו אף תכבוסת שניה הוא דוקא לדעת אדם, ולא שיפול במים מאליו. אבל לא אמרינן דכמו בכיבוס ראשונה בענין דעת כהן דוקא, כמו כן בכיבוס שניה צריך דעת כהן, דלכך כתיב וטהר דמכל מקום טהור אף בטבילה לדעת שום אדם ולא דוקא לדעת כהן. הרי דסבירא ליה דאף חולין צריך כוונה, וכוונתיה סבר רבי יוחנן.

• רב שימי בר אשי הקשה על רבי יוחנן דאמר דגם חולין בעי כוונה, דהא אמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה, ובמשנתנו תנן שאם נפלה סכין ושחטה אף על פי ששחטה כדרכה פסולה. ודייקו מינה דרק אם נפלה ושחטה בלא כח אדם הוא דפסולה, הא אם הפיל אדם את הסכין השחיתה כשרה, ואף על גב דלא נתכוין לשחיתה, וביאר רבא דאזיל כרבי נתן דסבר דשחיתה לא בעי כוונה. הרי לנו סתם משנה דחולין אין צריך כוונה.

מתרצינן, דשאני שחיתה דאף רבי יוחנן בן יוסף מודה דלא בעי כוונה בחולין, דמדגלי רחמנא דמתעסק בשחיתת קדשים¹⁴ שהוא פסול, מכלל דחולין לא בעו כוונה. אבל בטבילה בעינן כוונה אף בחולין.

ורבנן שחולקים על רבי נתן וסוברים שאף בחולין בעינן כוונה לשחיתה, סוברים דאף על גב דגלה קרא דמתעסק בקדשים פסול דמשמע דבחולין אין צריך כוונה, היינו רק דלא בעינן כוונה לזביחה; אבל כוונה לחתיכה מיהו בעינן¹⁵, וכשהפיל סכין אף לחתיכה לא נתכוין.

אמר רבא, בהא נצחק רבי נתן לרבנן, וכלומר בזאת נראין דבריו מדבריהם¹⁶ דהא לא כתיב 'וחתכת', אלא 'וזבחת' כתיב, ואם בעינן

¹⁴ ילפינן לעיל (דף י"ג.) דשחט קדשים שלא כוונה פסול, מדכתיב 'לרזונס' תזבח' דהיינו לדעתם זבחו.

¹⁵ פירוש, דלא בעינן שחיתת להחריה צביחה זו, אבל בעינן כוונה לחתיכת הסמינני; תוספות ד"ה נהי.

גליון קנין תורה

ועיקר החידוש בדברי רבא הוא דאליבא דרבי נתן נפסלה הפרה אף כשנשחטה עמה בהמה אחרת שלא בכוונה, דכיון דלא מיקריא 'מלאכה' שלא בכוונה, הוה אמינא דגם משום 'ושחט אותה' – ולא אותה וחבירתה' לא תפסל. ואף על גב דגם בלא כוונה שמה שחיטה, מכל מקום הוה אמינא דלא הקפידה התורה רק שלא לשחוט שתי פרות אדומות בהדי הדדי. אבל בשוחט עמה בהמה דחולין אימא שלא תפסל, קא משמע לן דלא אותה וחבירתה' חולין נמי משמע.

אם בשעת שחיטה חתך דלעת עמה, לדברי הכל פסולה דהא מלאכה היא.

ואם נחתכה דלעת עמה שלא במתכוין, לדברי הכל כשרה, דמלאכה שלא בכוונה לא מיקרי עוסק במלאכה.

דיני שהייה

תנן במשנתינו כמה אופנים של שהייה באמצע השחיטה: (א) נפלה סכין והגביהה, ושהה בהגבהה זו, (ב) נפלו בגדיו בשעת שחיטה והגביהו, (ג) השחזו את הסכין קודם שחיטה, ומחמת כן נתייגע וכשהתחיל לשחוט לא היה בו כח ופסק שחיטתו ובא חבירו ושהט; ככולן אם שהה, פסולה.

ונחלקו תנאי מהו שיעור 'שהייה': לתנא קמא, בכדי שחיטת בהמה אחרת. לרבי שמעון, כדי ביקור ולהלן יתבאר שיעורו.

רב ביאר דהא דאמר תנא קמא 'כדי שחיטת בהמה אחרת', היינו כדי שחיטת בהמה אחרת מתחלתה ועד סופה, ולא עד שיגמור שחיטה זו.

רב כהנא ורב אסי נסתפקו אם רק בשחיטת בהמה משערין שיעור השהייה בכדי שחיטת בהמה אחרת, ובשחיטת עוף השיעור הוא בכדי שחיטת עוף אחר. או דלמא אף בשחיטת עוף הוה שיעור השהייה בכדי שחיטת בהמה. אמר להם רב, לא היתה דעתי גסה בדודי רבי חייא כשלמדתי הלכה זו ולא היה בסבר פנים עמי שאשאלנו דבר זה.

למעשה נחלקו בזה אמוראי; לרב, כדי שחיטת בהמה לבהמה, וכדי שחיטת עוף לעוף. לשמואל ורבין בשם רבי יוחנן,

כוונה להתיכה, אפילו לזביחה נמי ליבעי כוונה. ואם לא בעינן כוונה לזביחה, להתיכה נמי לא ליבעי.

• הגמ' מבאר באיזה אופן איירי הא דנחלקו בנדה שנאנסה וטבלה, דהרי אם אנסה חבירתה והטבילה, כוונה דחברתה כוונה מעלייתא היא, ואף בתרומה תהא מותרת בטבילה זו. דתנן, החרשת והשוטה והסומא ושנמרפה דעתה, אם יש להן פקות, בודקות אותן בשעת וסתן ומטבילות אותן בשעת טבילתן והן אוכלות בתרומה. הרי מבואר דכוונת חברתה מועיל לה, ולא יתכן שבאופן זה נחלקו רבי יוחנן ורב האם מועיל הטבילה.

אלא פירש רב פפא במאי נחלקו רב ורבי יוחנן; לרבי נתן דאמר בשחיטה לא בעינן כוונה אפילו להתיכה, מדובר הכא כשנפלה מן הגשר, שלא נתכוונה אפילו לרחוץ. דרב סובר כמו בשחיטה אין צריך כוונה כלל אפילו לחיתוך, כמו כן בטבילה אין צריך כוונה אפילו לרחיצה. אבל רבי יוחנן לא מדמי טבילה לשחיטה, דקדריש מ'זכבס' דצריך כוונה. ורק בשחיטה אין צריך כוונה אפילו לחיתוך, מדגלי קרא בקדשים דמתעסק פסול, מכלל דבחולין אין צריך אפילו כוונה לחיתוך.

ולרבנן דבשחיטה בעי כוונה להתיכה, מדובר הכא כשירדה להקר במים ולא לטבול, ונפלה כולה לתוך מים. לרב, כמו בשחיטה לרבנן כשמכוון להתיכה אף שאינו מתכוון לשחיטה, כמו כן בטבילה מועיל כשנתכוונה לירד למים אף שלא נתכוונה לטבילה. אבל רבי יוחנן סובר דטבילה צריך כוונה, כדיליף ליה מ'זכבס'.

דף ל"ב ע"א

שחיטת פרה אדומה ושחט בהמה אחרת עמה

אמר רבא, מי ששחט פרה אדומה ובכוונה שחט בהמה אחרת של חולין עמה, לדברי הכל הפרה אדומה פסולה מחמת מלאכה האחרת שנעשית עמה, ובהמת החולין כשרה.

ואם נשחטה בהמה אחרת עמה בלא מתכוין; לרבי נתן שמכשיר שחיטת חולין בלא כוונה, הפרה פסולה, ואף על גב דשלא בכוונה היה ולא לא מסה דעתיה ולא מיקרי 'מתעסק במלאכה אחרת', הואיל ושחיטתו כשרה, מיפסלא משום 'ושחט אותה' ולא אותה וחבירתה, ובהמת החולין כשרה.

לרבנן שפוסלים שחיטת חולין בלא כוונה, הפרה כשרה כיון דשחיטת בהמת החולין שלא בכוונה לאו שחיטה היא. ומשום מלאכה ליכא למיפסל, דשלא במתכוין לא מיקרי 'עוסק במלאכה אחרת' כיון דליכא היסח הדעת.

^פ אבל ישא דנמכין לאסרת דמיפסלא לא ליטריכא, דנחי נמי דאוסה וסניכסה משמע שתי פרות אדומות, מיהו כיון דנמכין למלאכה אסרת מיפסלא משום היסח הדעת ללא גרעה מחסינת דלעת.

גליון קנין תורה

כדי ביקור

לרבי שמעון, שיעור שהייה הוא אם שהה כדי ביקור. וביאר רבי יוחנן, דכדי ביקור היינו כדי ביקרו של חכם בדיקת סכין. הקשו עליו, דאם כן נתת דבריך לשיעורין, דפעמים דחכם רחוק ופעמים קרוב. אלא מסיק הגמ' דהשיעור הוא כדי ביקור מבח חכם, שזה השוחט חכם הוא ובודק הסכין בעצמו.⁶⁰

פסול עיקור

נחלקו תנאי בכמה אופנים ששחט בפסול מה דינו; (א) שחט בכמה את הוושט, ופסק את הגרגרת – דהיינו עיקור, (ב) פסק את הגרגרת, ואחר כך שחט את הוושט, (ג) שחט אחד מהן והמתין לה עד שמתה, (ד) החליד את הסכין תחת סימן השני בין הסימן לצואר ופסקו מלמטה למעלה; לרבי ישבב הוה נבלה, לרבי עקיבא הוה טרפה.

כלל אמר רבי ישבב בשם רבי יהושע, כל בהמה שנפסלה בשחיטתה, הוה נבלה. וכל בהמה ששחיטתה היתה כראוי ודבר אחר גרם לה ליפסל, הוה טרפה. ולבסוף חזר רבי עקיבא והודה לו.

דף ל"ב ע"ב

• המושג לקמן מונה אלו טרפות בבהמה, וביניהם נקובת הוושט, ופסוקת גרגרת. הרי מבואר דתנא זו סובר שהם טרפה ולא נבלה. ואם כן קשה, דאם חזר בו רבי עקיבא והודה שאלו הם נבלה, מי הוא תנא דמושגה זו. ובגמרא יש ד' דרכים בזה.

(א) מתחלה תירץ רבא: דמשנתנו מדובר כששחט את הוושט ולבסוף פסק את הגרגרת, דנפסלת בשחיטה ולכן הוה נבלה. והמושג שם איירי כשפסק תחלה את הגרגרת ולבסוף שחט את הוושט, דהוה כמו שדבר אחר גרם לפוסלה, דהא קודם שהתחיל בשחיטה נפסלה ואף על גב דנעשה כן בשעה אחד, ולכן לא הוה רק טריפה.

אבל הקשה עליו רב אחא בר הונא, דהא משנתנו להדיא תנן דכששחט את הוושט ופסק את הגרגרת, וכן כשפסק תחלה את הגרגרת ואחר כך שחט את הוושט הוה נבלה. הרי מבואר דאפילו פסק הגרגרת ולבסוף שחט קרי ליה רבי ישבב נבלה, והודה לו רבי עקיבא.

⁶⁰ ובסמ"ק הראוייה לאומה צהמה חזן ללואר כמלא לואר; תוספות ד"ה כדי.

אפילו בעוף הוה השיעור בכדי שחיטת בהמה וקולא היא שנתנו לעוף שיעור שחיטת בהמה לשהיתו.

רבי חנינא אמר, שאין השיעור בכדי שחיטה לחוד אלא בכדי שביא בהמה אחרת וישחוט. ומבאר הגמ' דאין הכוונה שביא בהמה אחרת מעלמא, דאם כן נתת דבריך לשיעורין, דפעמים שהיא רחוקה ופעמים קרובה. אלא ביאר רב פפא, שביא בהמה העומדת כאן ומחוסרת המלה לארץ. דלרב ושמואל ורבי יוחנן משערין בשחיטה לבד, ולרב חנינא משערין בכדי המלתה לארץ ושחיטתה.

במערבא אמרו בשם רבי יוסי ברבי חנינא, דשיעור שהייה הוא בכדי שגיבחהנה וגם יטילנה על הארץ וישחמנה, ולשהיית בהמה דקה משערין בכדי הגבחה והמלה לארץ ושחיטת בהמה דקה דכוותה, ולשהיית בהמה גסה משערין בכדי הגבחה והמלה לארץ ושחיטת בהמה גסה דכוותה.⁶¹

• רבא אמר, השוחט בסכין רעה שאין הידודה הותך יפה, אפילו מאריך ושוהה בשחיטה אחת כל היום כולו, כשרה, הואיל וכל שעה הוא מוליך ומביא ולא הפסיק בשחיטתו.

ונסתפק רבא, כשהפסיק ב' וג' פעמים בשחיטה אחת ושחה בין שלשתן כדי שיעור שלם, האם מצטרפין לשיעור שהייה. ולא דמי להא שהכשיר בהשוחט בסכין רעה, דאלמא דלא מצטרפי אפילו הפסיק כל שלא שהה בפעם אחת כשיעור, דהתם איירי בדלא שהה כלל.

רב הונא בריה דרב נתן נסתפק, במי ששהה במיעוט סימנים – ששחט הרוב כדינו ושהה במיעוט האחרון וגמר שחיטתו, מי אמרינן כיון דעבד ליה רובא אתכשר, או דלמא כיון דהדר וגמרה כולה חדא שחיטה היא, ונשאר בתיקו.⁶²

⁶⁰ ופסק רש"י דלף על גב דדרכך כלל אמרינן דרב ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן, כיון דקיס ליה רבי יוסי בר רבי חנינא בשטימיה דרב, דהרי אמר דקה לדקה וגסה לגסה, ממילא שמעינן ועוף לעוף [דיותר חלוק עוף מבהמה ממה שחלוקין דקה מגסה; תוספות], ועבדינן לחומרא.

⁶¹ ופסק רש"י לחומרא, וכל זה במיעוט בתרא. אצל במיעוט קמא, אי דגרגרת ללא מידי עבד ולא שהייה היא, ואי דושט דנקובתו במשהו מיטרפא ממה נפשך, דהא כיון דשהה אזיל ליה מעשה קמא והוה ליה נקב בעלמא וטרפה.

והוסף רש"י, דנראה דהשוחט רוב סימנין והשליך מידו והעוף שוהה למות, אסור לחזור ולחתוך המיעוט בתורת שחיטה, דמוטב שיכה על הלארץ בסכין או ימתין עד שימות ויהייו אף דכבר השליך מידו העוף דבדאי כבר בטל מעשה קמא, ומדינא בדאי שוב אין חזרת שחיטה עליה, מכל מקום מהיות טוב לא יעשה כן; לב אריה.

גליץ קנין תורה

(ג) רבי שמעון בן לקיש אמר, דמשנתינו דהכא איירי כששחט במקום התך – שנפסק רוב הגרגרת, נמצא דנפסלה בשחיטה והוה נבילה. והמושג שם איירי כששחט שלא במקום התך, דהוה כדבר אחר גרם לה ליפסל, והוה טריפה. אבל הקשו על דברי רבי שמעון בן לקיש, דהוא עצמו אמר דאם שחט את הקנה ואחר כך ניקבה הריאה לפני שחיטת הוושט, כשרה. אלמא כיון דהריאה תלויה בקנה וכבר נשחט הקנה, הוי כמו שניטלה כולה מן הבהמה ומונחת בסל, ושוב לא נעשה הבהמה טריפה על ידה. ואם כן אם פסק הגרגרת ולבסוף שחט אף שלא במקום ההתך, כיון דרובה כבר נפסקה ודהא פסקת הגרגרת שיעורו רובו הוה כמו שהגרגרת מונח בסל, ושוב אין לבהמה זו בשעת שחיטה אלא סימן אחד, ובשחיטת סימן אחד אינה יוצאה מידי נבילה.

(ד) רבי חייא בר אבא תירץ בשם רבי יוחנן, משנה זו דלקמן דאלו טריפות, היינו כשיטת רבי עקיבא קודם שהורו בו, ומשנתינו דקתני והודה לו רבי עקיבא, היינו לאחר חזרה.

ואין לתרץ דכוונת הסיפא דמשנתינו הוא שפסק הגרגרת כאשר כבר שחט את הוושט מעיקרא, דשתי תשובות בדבר; (א) אם כן היינו בבא ראשונה דשחט את הוושט ואחר כך פסק הגרגרת. (ב) דתני להדיא 'ואחר כך'.

(ב) למסקנא תירץ רבא: דהמושג שם 'אלו טריפות' לאו טריפות דוקא קאמר, אלא אלו אסורות. יש מהן נבלות – כגון נקובת הוושט ופסקת הגרגרת דאיתרע מקום שחיטה דידהו, והשאר הם טריפות.

ואף דאיירי המושג שם גם בנבילות, לא מנה שתי נבילות אלו; (א) הא דאמר חזקיה דמי שעשאה לבהמה כגיסטרא הוה נבלה. (ב) הא דאמר רבי אלעזר, בהמה שנמלה ירך וחלל שלה, הוה נבלה. דהמושג שם איירי רק באלו שהם רק לאחר מיתה. ואילו שתי נבילות אלו הם אפילו מחיים של בהמה ואפילו הם עדיין מפרכסת.

⁷⁰ ומשנה דלקמן דאלו טריפות אחר שנשנית צביה המדרש לא זיה ממקומה, ולא שכחה התנאים ולא עקרוה ממשנתם אף על פי שחזר בו רבי עקיבא. וחזרו ושנו וקבעו צביה המדרש. ואף על פי שזו קודמת לזו, אין סדר למשנה. ואף על גב דצבדא מסכת אמרינן צמס' עבודה זרה (דף 1.) דיש סדר למשנה, הני מילי סתם משנה ואחר כך מחלוקת, או מחלוקת ואחר כך סתם משנה שהקפידו החכמים צבדא משום דמחלוקת ואחר כך סתם הלכה כסתם, אבל צבדא אחריניתא לא קפדינן על הסדר.

שאלות ותשובות לחזרה

דף כ"ז ע"א

- א. כמה סימנים צריך לשחוט בעוף ובבהמה; לכתחלה, ובדיעבד?
בעוף: בדיעבד מהני אפילו שחט רוב סימן אחד, אבל לכתחלה צריך לשחוט כל שני הסימנים משום גזירה שמא לא ישחוט אפילו רוב סימן אחד.
בבהמה: בדיעבד מהני ברוב שני סימנים, אבל לכתחלה צריך לשחוט כל שני הסימנים.
- ב. על מה קאי הא דתנן במשנתנו 'השוחט אחד בעוף ושנים בבהמה שחיטתו כשרה', דמשמע דרק בדיעבד כשרה ולא לכתחלה?
(א) על השוחט סימן אחד בעוף, דרק בדיעבד שחיטתו כשרה. אבל לכתחלה אמרו רבנן לשחוט שני הסימנים משום הרחקה לעבירה, שמא לא ישחוט אפילו רוב של סימן אחד.
(ב) על הא דאמרו שרוב של כל סימן הרי הוא כמוהו, דלכתחלה צריך לשחוט כל הסימנים ולא די ברובן.
- ג. האידך אפשר לדרוש דשחיטה הוא מן הצואר מהא דכתיב 'ושחט את בן הבקר'?
דרשינן תיבת 'ושחט' בנוטריקון ממקום ש'שח' [שכופף] 'חטהו' - הכשירהו לאכילה וטהרהו.
- ד. מהיכן ילפינן ד'חטהו' הוא לשון הכשרה? (שני פסוקים)
(א) דכתיב בכהן שמתהר בית מנגעו וחטא את הבית, (ב) דכתיב תחטאני באזוב ואטהר.
- ה. למה אין לפרש דממקום 'ששח' היינו הזנב שכפוף תמיד?
דכיון דדרשינן לה מלשון 'שח', משמע דבר שכופף ולא שהוא כפוף, מכלל שהוא הצואר דבדרך הליכתו הוא זקוף, ולא הזנב שתמיד כפוף.
- ו. האידך היה אפשר לפרש דממקום שהוא כפוף היינו אזנו שבהמה כופפה כשהוא רוצה, הא בעינן דם הנפש?
דשמא צריך לקרוע מהאזון עד שמגיע לדם הנפש.
- ז. וכיון דאפשר לפרשו על האזון מנא ידעינן דשחיטה מן הצואר? ומנא ידעינן ששחיטה דרסה חלדה הגרמה ועיקור פוסלות בשחיטה?
הלכה למשה מסיני. [אבל דרסה ילפינן לקמן מקרא ד'ושחט' אין ושחט אלא ומשך, והילכתא למשה מסיני הוא רק על שאר הדברים].
- ח. אם הלכה למשה מסיני הוא דמקום השחיטה מן הצואר, מה ילפינן מ'ושחט'?
לא בא ללמד אלא שיכשירונו לאכילה על ידי הוצאת דמו בחתיכת הסימנים ולא יותר מזה, שלא יעשנו 'גיסטרא' לפי ראשון ברשי' היינו שלא יחתוך כל המפרקת לשנים. ולפי שני היינו שלא ידרוס בשעת שחיטה].

גליון קנין תורה

מ. האיך יליף רב יימר מ'זוכחת' שמקום שחיטה הוא מן הצואר?

דדרשינן בנוטריקון, ממקום שדמו 'זב', 'חתהו' שברהו, כלומר חתכהו.

י. מהיכן ילפינן ד'חתהו' משמע לישנא שבירה?

מהא דאמר משה רבינו לכלל ישראל כשיעמדו לפני אומות שבארץ ישראל לא ישבר רוחם מלפניהם אל תירא ואל תחת.

יא. למה אין לפרש ד'ממקום שזב חתהו' היינו שצריך לשחטו מחוטמו שהוא זב ליהא תמיד?

דבעינן שיהא זב על ידי חתוי - והוא דם שזב על ידי שחיטה, ולא מחוטמו שזב מאליו.

יב. האיך נדחה הילפותא מ'זוכחת' דשחיטה הוא מן הצואר?

דלמא צריך לשחוט מלבו של בהמה, שהרי אם תתקע בו סכין הוא זב דם הרבה. ועוד שהייה דרסה חלדה הגרמה ועיקור מנלן.

יג. אם הא דמקום שחיטה מן הצואר הוא מהלכה למשה מסיני, מה ילפינן מ'זוכחת'?

דבשעת שחיטה לא יעשנו 'גיסטרא' [עי' לעיל שאלה ח', ב' פירושים ברש"י].

יד. האיך יליף רבי ישמעאל דמקום שחיטה הוא מן הצואר מדכתיב 'ושחט'?

דאל תקרי 'ושחט' אלא 'וסחט', ממקום שסח ומוציא קול, חטהו.

טו. האיך אפשר לפרש דצריך לשחוט במקום הלשון שמסייע להוציא קול, הא בעינן דם הנפש?

דשמא צריך לקרוע מהלשון עד דם הנפש.

טז. האיך פירשו בתורת כהנים הא דכתיב 'וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים, את הראש ואת הפדר, על העצבים אשר על האש אשר

על המזבח', הא מאחר דכתיב 'וערכו את הנתחים', למה חזר ופירט את הראש ואת הפדר?

דכיון דכתיב והפשיט את העולה ונתח, הוה אמינא דאין קרויין נתחים אלא נתחים שישנן בכלל הפשטה, ולא הראש שכבר הותו בשחיטה קודם הפשטה, ולכן איצטריך לאשמעינן דגם הראש בכלל עריכה הוא.

יז. מה ילפינן מהא דהוצרך קרא לרבות 'את הראש שכבר הותו'?

דעל כרחך שחיטה הוא במקום הצואר ועל ידי זה הותו הראש מקודם, דלכן סלקא דעתין שאינו בכלל עריכה.

יח. למה הביא הברייתא בתחלה הפסוק 'וערכו וכו' את הראש ואת הפדר', ולבסוף הביא פסוק אחר 'ונתח את ראשו ואת פדרו וערך'?

הכי קאמר הברייתא, דילפינן דאף הראש שכבר הותו צריך עריכה, מדכתיב וערכו וכו' את הראש ואת הפדר. ומהפסוק את ראשו ואת פדרו וערך ילפינן דין אחר, שהראש והפדר קודמין לכל הנתחים לעריכה.

גליון קנין תורה

דף כ"ז ע"ב

יג. למה הוצרך הכתוב לפרט גם את הפדר שהוא בכלל עריכה, הא לא הותו על ידי שחיטה?

כדי ללמדנו הדין דשנינו בברייתא בהעלאת האברים על גבי המזבח, כיצד הוא עושה, חופה את הפדר על בית השחיטה על מקום חתך מפני שמלוכלך בדם, ומעלהו, וזהו דרך כבוד של מעלה.

כ. הא דכתיב בפרשת טומאת נבילות 'זאת תורת הבהמה והעוף' שהשווה התורה בהמה לעוף ועוף לבהמה, למה אין לפרש דקאי לענין טומאה?

דהא נבלת בהמה מטמאה במגע ובמשא, ואילו נבלת עוף אינו מטמא במגע ובמשא [דכתיב 'לטמאה בה' אין לך אלא מה שאמור בה, לא יאכל לטמאה בה]. והרי נבלת עוף מטמא בגדים בבית הבליעה [שהאוכלו נטמא הוא ובגדיו שעליו], ואילו נבלת בהמה אינה מטמאה בגדים אבית הבליעה [וכגון שתחבה לו חבירו בבית הבליעה שלא נטמא בנגיעתו, דכתיב 'לא יאכל לטמאה' מי שאין לה טומאה אלא דרך אכילתה יצתה זו שיש לה טומאה אף קודם שיאכלנו במגע ומשא].

כא. למסקנא באיזה תורה השוותה בהמה לעוף ועוף לבהמה; לתנא קמא, ולרבי אליעזר?

לתנא קמא: לומר לך מה בהמה על ידי שחיטה יוצאה מידי נבלה, דכתיב ושחט את בן הבקר, אף עוף יוצא מידי נבלה על ידי שחיטה.

לרבי אליעזר: לומר לך מה עוף הכשר מליקתו מן הצואר הוא, אף בהמה הכשר שחיטתה מן הצואר.

כב. לתנא קמא, למה לא אמרינן דכמו בהמה לא מהני לה שחיטה אלא ברוב שני סימנים, כמו כן עוף צריך רוב שני סימנים?

דלכן כתיב 'זאת תורת הבהמה והעוף' שלא שוותה רק לענין דבעי שחיטה ולמעט שאין עוף דומה לבהמה לגמרי, דשאני עוף אינו צריך אלא שחיטת סימן אחד.

כג. לרבי אליעזר, למה לא אמרינן דכמו עוף מליקתו ממול ערפו, כמו כן בהמה מקום שחיטתו ממול ערפח?

דלכן כתיב ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל ראשו של זה ממול עורף, ואין ראשו של אחר ממול עורף.

כד. מה יליף רבי אליעזר מ'זאת' תורת הבהמה?

למעט שאין בהמה נכשרת בשחיטת סימן אחד, דהוה אמינא מה עוף בסימן אחד [דכתיב בחטאת ולא יבדיל], אף בהמה שחיטתה כשרה בסימן אחד, לכן כתיב 'זאת' למעט שלא לכל דבריהם הוקשו אלא לדבר אחד.

כה. מה ילפינן מדכתיב 'זאת תורת הבהמה, והעוף, וכל נפש חיה הרומשת במים' שהטיל הכתוב לעוף בין בהמה לדגים?

דעוף די לו בשחיטת סימן אחד, דלחייב עוף בשחיטת שני סימנים כבהמה אי אפשר, שכבר הוקש לדגים דלאו בני שחיטה נינהו. ולפוטרו בלא כלום כדגים אי אפשר, שכבר הוקש לבהמה. אלא למדנו שהכשרו של עוף הוא בסימן אחד.

כו. מהיכן ילפינן דדגים לאו בני שחיטה נינהו?

דכתיב הצאן ובקר ישחט להם, אם את כל דגי הים יאסף להם הרי שדגים באסיפה בעלמא סגי להו.

גליון קנין תורה

כז. מאי שנא מהא דכתיב בשליו 'ויאספו את השליו' והתם על כרחך הכוונה לאסיפה שעל ידי שחיטה, דהא ילפינן שעוף צריך שחיטה לפי שהוקש לבהמה?

דהתם לא כתיבא 'אסיפה' במקום שחיטה של אחרים, אבל הכא כתיבא אסיפה אצל דגים באותו פסוק דכתיב שחיטה אצל בהמה, ומדשני בדיבוריה וכתוב בהו 'אסיפה' שמע מינה אסיפה דוקא הוא ולא שחיטה.

כח. מה הטעם שנתן עובר גלילאה למה בהמה הכשרה בשני סימנים, דגים הכשירן בלא כלום, ועוף הכשירו בסימן אחד?

בהמה נבראת מן היבשה לפיכך יש לו חיות בריא וחזק, ולכן הכשרה בשני סימנים. דגים שנבראו מן המים, הכשירן בולא כלום. ועוף שנברא מן הרקק' שיש בה מים ויבשה, הכשירו בסימן אחד.

כט. מה הראיה שעופות מן הרקק שיש בו מים נבראו?

שהרי עופות יש להן קשקשת ברגליהם כדגים.

ל. האיך תירין רבן גמליאל הא דכתיב 'ויאמר אלקים ישרצו המים שרין נפש חיה ועוף יעופף' דמבואר דממדים נבראו העופות, ומהא דכתיב 'ויצר ה' אלקים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים' מבואר שמארין נבראו? (ב/ דרכים)

(א) באמת מן הרקק נבראו, שיש בה מים וארץ. (ב) באמת מן המים נבראו, והא דכתיב עוף השמים בפסוק השני קאי אלמטה, ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו, שהביא העופות לאדם לקרות להן שם, ולא קאי עופות על תחילת הפסוק ד'ויצר'.

לא. איזה תשובה אמר רבן גמליאל לההגמון, ואיזה לתלמידיו?

ללישנא קמא: לההגמון אמר שמן הרקק נבראו, ולתלמידיו אמר דלא קאי על ויצר אלא על הא שהביא העופות לאדם לקרות להן שם.

ללישנא בתרא: לההגמון אמר שלא קאי על ויצר אלא על מה שהביאן אל האדם לקרות להן שם, אבל אין זה אמת משום דכתיב ואת כל עוף השמים על ויצר ובודאי קאי על תחלת הפסוק ד'ויצר', ולתלמידיו אמר תירוצ' האמת שנבראו מן הרקק שיש בה מים וארץ.

לב. מנא יליף רב יהודה בשם רבי יצחק בן פנחס, שאין שחיטה לעוף מן התורה?

דכתיב איש איש אשר יצוד חיה או עוף וכו' ושפך את דמו וכסהו בעפר הרי דבשפיכה בעלמא סגי ליה, ואין צריך שחיטה.

לג. למה לא ילפינן דאף 'חיה' דכתיב באותו פסוק אין צריך שחיטה?

דילפינן מדאיתקש צבי ואיל לפסולי מוקדשין, דחיה צריך שחיטה.

לד. לרבי אליעזר למה לא ילפינן דעוף צריך שחיטה מדאיתקש לבהמה, דכתיב 'זאת תורת הבהמה והעוף' [ואף דיליף מיניה דשחיטת בהמה מן הצואר נימא דאין היקש למהצח]? ולמה דרשינן ליה על עוף ולא על חיה?

דהא ילפינן מדכתיב ושפך את דמו דאין עוף צריך שחיטה. והטעם למה דרשינן ליה על עוף ולא על חיה, הוא משום דעוף כתיב סמיך ליה, או עוף אשר יאכל וכו' ושפך את דמו.

גליון קנין תורה

ל.ה. השוחט ונתנבלה בידו שלא מדעת, או הנוחר והמעקר סימנים מדעת, האם חייב הוא בכיסוי הדם?
שניהם פטורים מלכסות הדם, דכתיב אשר יאכל דרך הראוי לאכילה חייב בכיסוי הדם.

ל.ו. דין הנזל הוא בעוף או בחיה, ולמה?

למיד יש שחיטה לעוף מן התורה: קאי על שניהם, שאין שניהם ראויים לאכילה רק על ידי שחיטה.
למיד אין שחיטה לעוף מן התורה: לא איירי בעוף, דהרי מן התורה נחירתו זו היא שחיטתו וצריך הוא כסוי הדם נדהא
כתיבא כסוי בעוף אנחירה דידיה, זשפך וכסה. אלא קאי רק על חיה שטעון שחיטה, ולכן הנוחרה או מעקרה פטור מכיסוי הדם.

דף כ"ח ע"א

ל.ז. השוחט דבר הצריך כסוי הדם והוא צריך לדם, האם אפשר לו לשוחטו?

אי אפשר, שאם ישחטנו יתחייב לכסות את דמו על כרחו, ושוב לא יראה למלאכה.

ל.ח. וכיצד יעשה אם הוא צריך לדמו?

נוחרו או עקרו, דאז פטור הוא מכיסוי הדם.

ל.ט. הברייתא דקאמר דאם צריך לדמו של דבר הצריך כיסוי נ'וחרו או עוקרו, האם איירי בעוף או חיה? ולאיהו דבר הוא צריך להדם?

למיד יש שחיטה לעוף מן התורה: איירי בתרווייהו. או בעוף, שצריך לדמו משום דראוי הוא ליניכא' והוא תולעת הגדלה
בבגדי צמר. או בחיה, וצריך לדמו ללכא' דהיינו לצבע עור אדום.
למיד אין שחיטה לעוף מן התורה: לא איירי בעוף מקאמר שהנוחרו או עוקרו פטור מן הכסוי, ואי אין שחיטה לעוף מן
התורה, הנוחרו צריך כסוי כיון שזו היא שחיטתו. אלא הברייתא איירי בחיה דוקא, וצריך לדמו ללכא' דהיינו לצבע עור
אדום.

מ. התנא דהמשנה במסכת זבחים, שאם מלק עוף קדשים בסכין ולא בצפורן נבילה הוא ומטמא בנגדים אבית הבליעה, האם סובר יש
שחיטה לעוף מן התורה או אין שחיטה לעוף מן התורה?

תנא זו סובר יש שחיטה לעוף מן התורה, דאם אין שחיטה לעוף מן התורה, אף דכאשר שבר המפרקת בלא רוב בשר
הוה טריפה כמו שנתבאר לעיל (דף כ"א.), על כל פנים תהני לה סכין שחותך הסימנין לאחר שנטרפה, לטהרה מידי נבלה,
דנחירתו זו היא שחיטתו, נדחק שחיטה מן העורף בין שהוא מחליד ובין שהוא דורס, מכל מקום לא גרעה מנחירה, מיהו עי' שינון בהערה כ"ב.

מ.א. למאן דאמר אין שחיטה לעוף מן התורה; האם מהני לה הריגה בעלמא? האם יש לעוף טריפות מן התורה? (רש"י)

אין כשר בו אלא נחירה או עיקור, שהם בסימנין כדכתיב זשפך, אבל הריגה בעלמא לא. ומודה הוא שיש בעוף טריפות
מן התורה כדתנן אלו טריפות בעוף.

גליון קנין תורה

מב. מהיכן יליף רבי אליעזר הקפר דיש שחיטה לחיה מן התורה?

מדכתיב בפסולי מוקדשין שנפדו במומן אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל כן תאכלנו הטהור והטמא יחדיו, דוכי מה למדנו מצבי ואיל [ולא הוליל רק אך הטמא והטהור יחדו יאכלנו], אלא שבא ללמד ונמצא למד, מקיש צבי ואיל לפסולי המוקדשין, מה פסולי המוקדשין בשחיטה כדילפינן לעיל מההוא קרא דכתיב וזבחת מבקרך אף צבי ואיל בשחיטה, אבל עוף אין לו שחיטה מדברי תורה אלא מדברי סופרים.

מג. מהיכן יליף רבי דיש שחיטה לעוף מן התורה?

ילפינן מדכתיב וזבחת 'כאשר צויתך' [ולא מצינו שצויהו בכתב] שנתפרשה למשה על פה מצות שחיטה, על הושט ועל הקנה, ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה.

מד. אמרינן במתניתין דשוהט בעוף 'סימן אחד', האם יכול לשחוט איזה מהם שרוצה; לרב נחמן, ולרב אדא בר אבהו?

לרב נחמן: שוחט או וושט או קנה, ומפרש המשנה סימן 'אחד' כל דהו.

לרב אדא בר אבהו: לא מהני שחיטת הקנה, אלא צריך לשחוט דוקא הושט שהוא המיוחד שבסימנים, שחיות הבהמה תלוי בו [דהא בנקב במשהו מיטרפא ואילו קנה עד דמיפסק רובא]. ומפרש מה דתנן במשנה דסגי לעוף בשחיטת סימן 'אחד' היינו בסימן המיוחד.

מה. מה הדין; (א) כאשר שחט את הושט בעוף ואחר כך נשמטה הגרגרת, (ב) נשמטה הגרגרת ואחר כך שחט את הושט, (ג) שחט את הושט ונמצאת גרגרת שמוטה, ואינו יודע אם קודם שחיטה נשמטה אם לאחר שחיטה נשמטה?

(א) שחט את הושט בעוף ואחר כך נשמטה הגרגרת: כשרה.

(ב) נשמטה הגרגרת ואחר כך שחט את הושט: פסולה.

(ג) שחט את הושט ונמצאת גרגרת שמוטה, ואינו יודע אם קודם שחיטה נשמטה אם לאחר שחיטה נשמטה: זה היה מעשה ואמרו כל ספק בשחיטה פסולה.

מו. האם יש להוכיח דלא מהני שחיטת הקנה לבד מדנקט הברייתא בכל הככות שחיטה רק בושט ולא קתני שאם 'שחט הגרגרת ואחר כך נשמטה הושט כשרה, ואם נשמטה מקודם פסולה'?

אין להוכיח כן, דיש לומר שלכן נקט שחיטה בושט והשמטה בגרגרת משום דגרגרת עבידא לאישתמוטי.

מז. מה הדין כאשר שחט שני חצאי סימנין בעוף או בכחמה, ולמה?

השחיטה פסולה, משום דהוה כמו שלא עשה כלום, דזיל הכא ליכא שיעורא וזיל הכא ליכא שיעורא. ואין צריך לומר דבבהמה פסולה, שהרי לא שחט רוב שנים.

מח. רבי יהודה אומר, בעוף עד שישחוט את הושט ואת הורידין, ואף תנא קמא לא נחלק אלא על הורידין, האם יש להוכיח מזה דבעינן שחיטת הושט דוקא?

לא, דלעולם יש לומר דגם לרבי יהודה לא בעינן שחיטת הושט דוקא, אלא דנקט הושט משום דהוא סמוך לורידין [הושט הוי בין קנה למפרקת סמוך לוורידין], ומיהו הוא הדין דאם שחט רק לקנה ששחיטתו כשרה.

גליון קנין תורה

מ.מ. מה הדין כאשר שחט חצי גרגרת ושהה כדי שחיטה אחרת, וגמרה, ולמה?

שחיטתו כשרה. ולא נפסלה השחיטה בהך שהייה, משום דחצי גרגרת לאו התחלת שחיטה היא, שאפילו נקרע חצי הקנה לא מיטרפא בהכי.

נ. תניא 'שחט חצי גרגרת ושהה כדי שחיטה אחרת וגמרה שחיטתו כשרה' האיך מפרשינן 'וגמרה'? ומה יש להוכיח מיניה לענין שחיטת הקנה?

אי מפרשינן 'וגמרה' דקאי על שחיטת הגרגרת על כרחך איירי בעוף, ומוכח דמהני בעוף שחיטת הקנה לבד. אבל לעולם יש לפרש 'וגמרה' לאו על הגרגרת קאי, אלא על השחיטה שגמר לכל השחיטה והיינו גם להושט, ולפי זה אף בבהמה איתוקמא, ואין הוכחה שמהני בעוף שחיטת הקנה לבד.

נא. בהא דשנינו בברייתא, הרי שהיה חצי קנה פגום והוסיף עליו כל שהוא וגמרו, שחיטתו כשרה; האם מיירי בעוף, או בבהמה? ומה יש להוכיח מיניה לענין שחיטת הקנה לבד?

אם מפרשים 'וגמרו' דאקנה קאי, דגמרו בהך הוספת כל שהוא, [שעבשיו נחשט רוב הקנה, דפגימה קמייתא כשלימה דמיא, והאיכא רוב קמץ], על כרחך איירי בעוף, והרי מבואר שדי לעוף שחיטת הקנה לבדו. אבל יש לומר דלעולם איירי אפילו בבהמה, 'וגמרו' קאי על כל השחיטה, והכי קאמר, אם הוסיף לשחוט הקנה כל שהוא דהוה ליה רובא, וגמרו גם לושט לאחר מכאן, שחיטתו כשרה.

נב. האם יש להוכיח מהא דאמרינן בברייתא לענין הטאת העוף, שחותרך קנה או ושט, דבכל העופות מועיל חתיכת הקנה לבד?

אין להוכיח מהתם לענין שחיטת עוף, דאולי רק התם במליקה סגי בשחיטת הקנה כיון דכבר נחתך השדרה והמפרקת אזיל ליה חיותיה בכל דהו. אבל בשחיטה לעולם לא די בחתיכת הקנה אלא צריך לשחוט הושט.

דף כ"ח ע"ב

נג. האם אפשר לבדוק בר אוזא שהיה מלוכלך צוארו בדם [שמא נפסק הקנה או ניקב הושט] באופנים אלו; (א) לשחוטו תחלה ואחר כך לבדוק מבית השחיטה ולמטה, (ב) לבדוק תחלה את הושט מבחוץ ואחר כך לשחוט את הושט, (ג) לבדוק הקנה מבחוץ, ואחר כך לשחוט הקנה?

(א) לשחוטו תחלה ואחר כך לבדוק מבית השחיטה ולמטה: אין לעשות כן כי יש לחשוש שמא במקום נקב הוא שוחטו. (ב) לבדוק תחלה את הושט ואחר כך לשחוט הושט: אין לעשות כן, דושט אין לו בדיקה מבחוץ כיון שהוא אדום - לפי שהוא טריפה בנקב משהו ואינו ניכר. אלא צריך בדיקה מבפנים, טיפת דם נכנסת לו בפנים, וכיון שקרום הפנימי לבן הוא וטיפת דם ניכרת בו.

(ג) לבדוק הקנה מבחוץ, ואחר כך לשחוט הקנה: כן, אמר רב יוסף בריה דרבא והסכים עמו רבא, דכיון שאין הקנה נטרף אלא ברוב, אפשר לבדוק אף מבחוץ דניכר הוא אף מבחוץ אם נפסקה רובו. ואחר כך יטלו הושט כולו ויעקרוהו מן הלחי, ויהפכוהו ויבדקוהו מבפנים. וחזינן מזה דסבירא להו דמהני לעוף שחיטת הקנה לבד.

נד. בר אוזו שצוארו מלוכלך בדם האם בעינן למיבדקה מחשש דרוכה? ולמה? (רש"י)

אין צריך, דתלינן בכלבא או בקניא.

גליון קנין תורה

נח. האיך ביאר רב הסדא שיטת רבי יהודה דצריך לשחוט גם את הוורידין, האם איירי בעוף או בבהמה? ולמה?

לא אמר רבי יהודה אלא בעוף הואיל וצולוהו כולו כאחד, ולפיכך צריך לשחטן כדי להוציא את כל דמו. אבל בהמה, כיון דמחכתה אבר אבר, אין צריך לשחוט הוורידין.

נו. לרבי יהודה האם צריך דוקא 'לשחוט' את הוורידין או די לה בנקיבה בעלמא? ולמה נקטה המשנה 'עד שישהוט' הוורידין?

כיון שטעם שחיטת וורידין הוא רק משום הוצאת דם, באמת די לה בנקיבה בעלמא. והא דאמר רבי יהודה 'עד שישהוט' את הוורידין באמת הכוונה לנקיבה, ונקט לשון שחיטה משום דצריך לנקבן בשעת שחיטה כשהדם חם ויוצא. אבל שלא בשעת שחיטה, לא יבא הדם משום דהוא קר ואינו נח לצאת.

נד. האיך תירצו הא דאמרו חכמים לרבי יהודה, דמאחר שאין חיות תלויה בוורידין ואין צריך להזכירן אלא משום דם, 'מה לי בשחיטה מה לי שלא בשחיטה', הרי לכאורה משמע דלרבי יהודה צריכים שחיטה?

כוונת חכמים להקשות למה צריך לנקבן 'בשעת שחיטה'. והכי קאמרי ליה, מה לי לנקבן בשעת שחיטה ומה לי לנקבן שלא בשעת שחיטה.

נה. להלכה, האם לרבי יהודה השחיטה כשרה באופנים אלו; (א) שהה בשעת שחיטת הוורידין, (ב) דרם בהן, (ג) ניקבן בקוין?

כולן כשרים, דאין צריכין שחיטה כלל.

נו. להחזקת אמינא, מה הדין מדאורייתא כששחט חצי סימן וחציו אינו שחוט, ולמה; לרב, ולרב כהנא?

לרב: שחיטתו כשרה, דמחצה על מחצה הוה כרוב. דהכי אמר ליה רחמנא למשה כשמסר הלכות שחיטה על פה - לא תשייר רובא [והא דאמר רבי שנצטוו משה לשחוט רוב, היינו מחצה על מחצה דכיון דלא אישתייר רובא רוב שחוט קרי ליה].
לרב כהנא: שחיטתו פסולה, דמחצה על מחצה אינו כרוב, דאמר רחמנא למשה רבינו - שחוט רובא.

נד. האיך תירצו למאן דאמר דמחצה על מחצה כרוב, הא תנן במשנתנו השוחט חצי סימן אחד בעוף, ואחד חצי סימן בבהמה שחיטתו פסולה?

דמדרבנן מיהו פסולה משום גזירה שמא לא ישחוט אפילו מחצה.

נה. מה נפקא מינה אם השחיטה פסולה מדאורייתא או מדרבנן?

שהפסול מדאורייתא מטמא בנבילה, אבל הפסול מדרבנן אינו מטמא בנבילה.

נד. תנור של חרס שנצטמא ונחלק לשני חלקים שוין, האם נטהר, ולמה?

שני החלקים טמאים, שאין לתנור חרס טהרה רק בנתיצה, וכל זמן שרובו קיים לאו נתיץ הוא, ולפי שאי אפשר לצמצם שיהו מכוונים, ודאי בחד מינייהו איכא רובא ולא ידעינן בהי מינייהו, הילכך לא סלקא טומאה מינייהו.

גליון קנין תורה

סג. לרב המחצה על מחצה הוה כרוב, למה תלה התנא דין הנ"ל משום דאי אפשר לצמצם, הא אף אם היה אפשר לצמצם, היה לנו לומר דזיל הכא איכא רובא וזיל הכא איכא רובא, והתנור ישאר בטומאתו?

דאי אפשר לומר תרי רובי בכלי אחד, דאם האחד הוא רוב על כרחך השני הוא מיעוט, וכיון שאי אפשר ליתן לשניהם חשיבות הרוב, וצריך לדון על שניהם שהן בעין לפנינו וממילא נידונים כמיעוט. [אבל בשחיטה, אף שקיים חצי השני, מכל מקום אמרינן שחלק הנשחט הוא רוב. משום דלענין שחיטה אין דנין כלל בחצי הנשאר שהרי לא הוזכר רוב אלא בחתיכה ולא על הסימן, וכי קרינא על החצי שהוא רוב חתוך ליכא דמכחיש ליה. וחצי אחר הקיים, אין דנין אותו כלל להיות מיקרי רוב שלם].

דף כ"ט ע"א

סד. האיך מתפרש הא דשנינו בברייתא, שחט חצי גרגרת ושהה כדי שחיטה אחרת, 'וגמרה', שחיטתו כשרה; בבהמה, או בעוף? ומה היה אפשר לפשוט מיניה לענין מחצה על מחצה?

אם איירי בבהמה דצריך לשחוט בה רוב שני סימנין, אם כן 'וגמרה' היינו דגמרה לשחיטה. הרי מבואר דלא אמרינן מחצה על מחצה כרוב, דאם כן כיון דשהה באמצע שחיטת הגרגרת שוב אינה שחיטה רק פגימה בעלמא, וכבר נפסקה הגרגרת במחצה דהוה כרוב, ונטרפה, שהרי בפסיקת רוב הגרגרת נעשה טריפה. אבל אם איירי בעוף דאין צריך רק שחיטת סימן אחד, אין לפשוט מיניה לענין מחצה על מחצה. דכיון ששחט חצי הקנה אף ששהה ממה נפשך כשר; אם מחצה על מחצה כרוב, כבר נכשר כיון דכבר נשחט רוב. ואם מחצה על מחצה אינו כרוב, כשר בשחיטת חצי השני כיון דעדיין לא עשה בה מעשה טרפה.

סה. שנינו בברייתא שאם היה חצי קנה פגום בעוף והוסיף עליו כל שהוא וגמרו, שחיטתו כשרה, ואי אמרינן מחצה על מחצה כרוב, הא כשחציו פגום הוה כרובו פגום והוה טריפה, האיך תירץ רבא? והאיך דחה אביי תירוץ זו?

רבא תירץ, דשאני לענין טרפה דצריך להיות רוב גמור שהוא ניכר ונראה לעינים. אבל הקשה עליו אביי, דכל שכן הוא, ומה לענין טריפה דיש מקומות הרבה דמיטרפא בהו במשהו, כגון נקובת הוושט והריאה והדקין, ומכל מקום במקומות שצריך רוב אמרית דצריך שיהא רוב הנראה לעינים. בשחיטה דלעולם בעינן רוב [ואפילו למאן דאמר שמחצה כשר הוא רק משום דקרי ליה רובא, ובמיעוט לכולי עלמא לא נכשר], לא כל שכן דבעינן רוב הנראה לעינים.

סו. למסקנא, מה הדין במחצה על המחצה לענין שחיטה?

לכולי עלמא לענין שחיטה מחצה על מחצה אינו כרוב.

סז. למסקנא באיזה ענין נחלקו רב ורב כהנא אי מחצה על מחצה הוה כרוב או לא?

לענין פסח כשמחצה ישראל טהורין ומחצה טמאין, לרב: מחצה על מחצה כרוב, וטהורים עושין לעצמן בטהרה, וטמאין עושין לעצמן בטומאה, ולא מידחו לפסח שני כיחידין. ולא משום דמחצה על מחצה דינו כרוב, אלא משום דכתיב 'איש איש כי יהיה טמא לנפש, דרק איש נדחה לפסח שני ולא ציבור. והלכך מחצה אף על פי שאינו חשוב כרוב, מיהו מכלל יחידין נפקי להו, ולא מידחו לפסח שני. לרב כהנא: מחצה על מחצה אינו כרוב ונדחין הטמאין לשני.

סח. למה תנן במשנתנו שני פעמים במשנתנו דרוב של כל סימן הרי הוא כמורה? ולמה איצטריך לאשמעין שניהם?

אחד מהוראות המשנה איירי לענין שחיטת חולין, ואחד מהם איירי לענין קדשים.

גליון קנין תורה

ואיצטריך לאשמעינן שניהם: דאי אשמועינן חולין, הוה אמינא דהתם הוא דסגי ליה ברוב, משום דאין צריך לה לדם לזריקה. אבל בקדשים דלדם הוא צריך, אפשר דאינו מועיל לה רוב אלא צריך לשחוט כולו. ואי אשמועינן קדשים, הוה אמינא דדוקא התם כיון דלדם הוא צריך בעינן על כל פנים שחיטת רוב. אבל בחולין דאין צריך לדם, הוה אמינא דמועיל לה שחיטת חציה ואין צריך רוב. לכן קא משמע לן דבשניהם צריך רוב, ובשניהם מועיל להם רוב.

סג. מזה הן הארבעה דרכים שביארו למה אמרינן דרישא של המשנה איירי בחולין, והסיפא איירי בקדשים?

(א) דברי שא קתני 'השוחט אחד בעוף', ואילו איירי בקדשים הוה ליה למיתני 'המולק'. ואף דאמרינן דסיפא איירי בקדשים אף דקתני 'שחיטתו כשרה' ולא קתני 'מליקתו כשרה', היינו משום דסליק מהא דקתני 'רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה', וכיון דסליק מבהמה נקט לשון שחיטה. אבל ברישא שמתחיל בעוף 'אחד בעוף ושנים בבהמה', אם איירי בקדשים הוה ליה למיתני לשון מליקה.

(ב) דברי שא קתני 'אחד בעוף', ועל כרחך איירי בחולין, דאם איירי בקדשים הא איכא עולת העוף דבעי שני סימנים. ואף דבסיפא קתני 'רוב אחד בעוף' ומוקמינן לה בקדשים אף דעולת העוף בעי שני סימנים, דהא דאמרינן 'רוב אחד' היינו רוב של כל אחד ואחד. ובדין הוא דליתני 'רוב שנים' אלא כיון דאיכא חטאת העוף דסגי ליה בחד סימן, משום הכי לא פסיקא ליה ותנא מילתא דמישתמע בתרוייהו, דהכי משמע 'רוב כל אחד בעוף כשרה'; והיכא דסגי בחד כגון חטאת הוי רובו ככולו, והיכא דבעי תרתי הוי רוב כל אחד ככולו.

(ג) דרישא קתני רבי יהודה אומר עד שישחוט את הורידין, ופליגי רבנן עליה. ובשלמא אם איירי בחולין מובן למה פליגי רבנן עליה, דכיון דלא הוזכרו וורידין אלא משום דם, מה לי בשעת שחיטה, ומה לי לאחר שחיטה. אבל אם איירי בקדשים, האיך סוברים רבנן דאינו צריך לשחוט הורידין, הא כל עצמה ועיקרה של שחיטת קדשים לדם היא צריכה.

(ד) דלאחר הסיפא קתני במשנה השוחט שני ראשין כאחד שחיטתו כשרה, ומדקתני 'השוחט' משמע דיעבד אין אבל לכתחלה לא. ורק בקדשים לכתחלה לא ישחוט שני ראשין כאחד, אבל בחולין מותר לכתחלה לשחוט שני ראשין כאחד.

ע. מהיכן ילפינן דבקדשים, לכתחלה לא ישחוט שני ראשין יחד, ולכתחלה לא ישחוט שנים זבח אחד?

דכתיב **לרצונכם תזבחוהו**, וכיון דיש אם למסורת, דרשינן כאילו כתיב בלשון יחיד **תזבחהו** דלשוחט יחידי קאמר ולא לשנים - שלא יהא שנים שוחטים זבח אחד. וגם דרשינן שלא יהא אחד שוחט שני זבחים כיון דכתיב **תזבחנו** משמע נמי אזבחו, שאף הוא יהא יחידי. [ועי' לקמן שאלה פ"ו האם דין זה הוא לכולי עלמא].

עא. כמה שחט הכהן גדול בקרבן התמיד של יום הכיפורים? ולמה לא נמר כל השחיטה?

שחט רוב שנים, ולא היה יכול לגמור את השחיטה כולו, לפי שכל עבודת יום כיפור אינה כשרה אלא בכהן גדול, והיה צריך לאחוז מזה את המזרק ולקבל הדם. לפיכך חותך בו כדי הכשר שחיטה, ומניחה וממהר לקבל הדם. וכהן אחר גומר השחיטה בשבילו.

דף כ"ט ע"ב

עב. האם הוה אמינא דאם כהן אחר לא נמר שחיטת הקרבן תמיד יפסל הקרבן; מדאורייתא, או מדרבנן, ולמה? ומה הדין למסקנא?

מדאורייתא ודאי דלא הוה אמינא שיפסל, דאם כן נמצא דגמר השחיטה מעכב בעבודת יום הכיפורים, וכיון דעבודת יום כיפור אינו כשר אלא בכהן גדול, האיך היה אפשר לכהן אחר לגמור השחיטה.

אבל הוה אמינא שיפסל מדרבנן אם לא נמר אחר השחיטה. ולכן איצטריך להביא ראיה ממשנתנו דקתני שנית 'רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה' דאפילו מדרבנן אינו פסול.

גליץ קנין תורה

עג. וכיון דאפילו פסול דרבנן ליבא, למה גומר בהן אחר השחיטה?

למצוה משום הדם. [וי"א משום ברוב עם הדרת מלך, אבל רש"י לא נחא ליה לפרש כך, דאם כן כל עבודות נמי, והרי הכתוב הקפיד בכהן גדול וגירש את רוב עם].

עד. גוי ששחט סימן אחד וסימן אחד שחט ישראל, מה הדין למאן דאמר ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף, ולמאן דאמר אינה לשחיטה אלא לבסוף?

לכולי עלמא פסולה. דאפילו למאן דאמר אינה לשחיטה אלא לבסוף ולא מיקרי שחיטת עובד כוכבים, מיהו בסימן אחד שחיטת ישראל נמי לא הויא, שהרי נעשה בה מעשה שהיה כדי וכשיעור לטורפה בו ביד עובד כוכבים.

עה. עולת העוף שמלק סימן אחד למטה מן חוט הסיקרא, וסימן אחד למעלה, מה הדין למאן דאמר ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף, ולמאן דאמר אינה לשחיטה אלא לבסוף?

לכולי עלמא פסולה. שהרי נעשה בה במקום פסול מעשה שהוא חשוב בחטאת העוף להכשירו בכך [שמליקת חטאת העוף בסימן אחד], והכא נמי חשיב לפסול, אף על גב דבעולה לא הוי סוף מליקה עד גמר סימן השני.

עו. שחט סימן אחד של עולת העוף בחוץ, וסימן אחד בפנים; האם חייב עליה משום שחוטאי חוץ? (לרבא, לרב יוסף)

לרבא, לרבי יוחנן, חייב דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף - שהכל קרוי שחיטה, וחייב עליה משום שחוטאי חוץ. לריש לקיש בשם לוי סבא, לא מיחייב משום שחוטאי חוץ כיון דאינה קרויה שחיטה אלא בסוף סימן השני, וזה עשה בפנים. לרבה בר שימי בשם רב יוסף: לכולי עלמא חייב משום שחוטאי חוץ, כיון שעשה בה מעשה המכשיר בחטאת העוף בפנים, שהרי סימן אחד הוה שיעור הכשר של מליקת חטאת העוף בפנים.

עז. שחט מיעוט סימנין בחוץ וגמרון בפנים; האם חייב עליה משום שחוטאי חוץ?

לרבי יוחנן ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף, וחייב כיון דעשה שחיטה בחוץ, שהרי תחלת השחיטה גם כן מיקרי שחיטה. לריש לקיש בשם לוי סבא אינה לשחיטה אלא בסוף, ואינו חייב כיון דאינה קרויה שחיטה אלא בסופה של שחיטה וזה היה בפנים.

עה. עופות קדשים האם חייבים עליהם בחוץ בשחיטה או במליקה? (רש"י)

השוחט עוף קדשים בחוץ חייב, אף שעבודתם בפנים הוא במליקה, דיליף מריבויא ד'אשר ישחט', אבל המולק את העוף בחוץ פטור.

עב. העוסקים בפרה אדומה בתחלה או באמצע או בסוף האם נטמאים כגדיהם? ומנלן (רש"י)?

כל העסקין בפרה אדומה באחת עבודותיה, בין באמצע ובין בתחלה ובין בסוף מטמאין את הבגדים. דכתיב עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך אל תוך שריפת הפרה וסמך ליה וכבס בגדיו הבהן וגו'. וכתיב בשריפתה והשורף אותה יכבס בגדיו, וקשה דאם המשליך את האזוב מטמא בגדים, הרי השורף לא כל שכן, אלא בא הכתוב ולימד על כל העוסקים בפרה מתחלה ועד סוף שיהו טעונים תכבוסת בגדים.

פ. מה דין פרה אדומה שנתעסקו עמה במלאכה אחרת? ומנלן (רש"י)?

כל העסקין בפרה אדומה, באחת עבודותיה בין באמצע ובין בתחלה ובין בסוף, פוסלין אותה אם נתעסקו עמה

קנין תורה גליון

במלאכה אחרת. דכתיב 'ושחט אותה' בא הכתוב ולימד על הפרה שתהא מלאכה פוסלתה בשחיטתה, 'ושרף את הפרה' בא הכתוב ולימד שתהא מלאכה פוסלת בשריפתה.

פא. איפה היה מזוין דם הפרה? (רש"י)

היה מזוין הימנה ד' פעמים כנגד פתח של היכל.

פב. (א) אירע פסול בשחיטת פרה אדומה – כגון שנתנבלה, (ב) או שאירע פסול בהזאתה; האם המתעסקים עמה מטמאין בגדיהם?

(א) אירע פסול בשחיטתה: כולם אינה טמאה בגדים, [בין נתעסקו עמה קודם פסולה בין נתעסקו עמה לאחר פסולה], לפי שנמצא דאין כאן עבודת פרה אדומה.

(ב) אירע פסול בהזאתה: אלו שנתעסקו בה קודם פסולה, מטמאים בגדים, דמתעסק בפרה הוא וכבר נעשית שחיטתה בהכשר. אבל אלו שנתעסקו בה לאחר פסולה, לא נטמאו בגדיהם.

פג. אם אירע פסול בשחיטתה, האיד אפשר שלא יטמאו המתעסקים עמה בגדיהם, הא נבלה הוה? (רש"י)

אם אסף אפרה, או שרפה ולא נגע בה, או אפילו נגע בה בפשוטי כלי עץ - שלא טמאתו משום נבלה.

פד. למאן דאמר ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף, למה אם אירע פסול באמצע שחיטתה לא אמרינן דמכל מקום בתחלתה היה 'מעשה שחיטת פרה אדומה', ואלו שעסקו בה לפני פסולה יטמאו בגדיהם?

דבאופן שנתקלקלה השחיטה שאני, דאגלאי מלתא למפרע דלאו שחיטה היא כלל. ורק היכא דנגמרה שחיטה ממש, אמרינן דכולה קרויה שחיטה מתחלה ועד סוף.

פה. מה הדין כאשר נשחט הפרה בהכשר על ידי שני אנשים, האם שני השוחטים נטמאים בגדיהם?

למאן דאמר ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף: שניהם מטמאים בגדים. למאן דאמר אינה לשחיטה אלא לבסוף: שוחט הראשון לא נטמאו בגדיו שהרי עדיין אין שם שחיטה עליו, ורק שוחט השני שגומר את השחיטה נטמאו בגדיו.

פו. האם מותר; (א) לשחוט קרבן על ידי ב' שוחטים? (ב) לאחד לשחוט שני זבחים בפעם אחד? ומהיכן ילפינן לה?

לשחוט קרבן על ידי ב' שוחטים: לחכמים; מותר לכתחלה. לרבי אלעזר ברבי שמעון; אסור לכתחלה, דילפינן מדכתיב לרצונכם תזבחהו, דיש אם למסורת, ויש לדרוש כאילו כתיב בלשון יחיד 'תזבחהו' דלשוחט יחידי קאמר ולא לשנים - שלא יהא שנים שוחטים זבח אחד.

אחד שוחט שני זבחים בפעם אחד: אסור לכתחלה, דכתיב 'תזבחהו' משמע נמי אזבחה, שאף הוא יהא יחידי [והיינו לכולי עלמא, ע"י רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"א ה"ד-ה].

דף ל' ע"א

פז. באיזה אופן היה אפשר לחלק בפרה אדומה שנשחט בהכשר למאן דאמר אין לשחיטה אלא לבסוף, מתי מטמא בגדים, ומתי אין מטמא בגדים; לחכמים, ולרבי אלעזר ברבי שמעון? ולמה באמת לא חילק התנא כן?

לחכמים היה אפשר לחלק בכהאי גוונא ששחטוהו שנים, דשוחט הראשון לא נטמאו בגדיו, ושוחט השני נטמאו בגדיו. לרבי אלעזר ברבי שמעון היה אפשר לחלק באופן ששחטו אדם אחד בשני בגדים - שבאמצע שחיטה בא חברו ונטל

קנין תורה גליון

סודרו מראשו ועטפו בסודר אחר - דהבגדים שהיו עליו בתחלת השחיטה לא נטמאו ורק הבגדים שהיו עליו בשעת גמר השחיטה נטמאו.

ולא חילק בן, משום דתנא זו בפרה פסולה איצטריך ליה לחלק ולאשמעינן דאף על גב דנפסלה הפרה מיהו קודם פסולה תורת פרה עליה, והעסקין בה נטמאו. אבל בשחט פרה בהכשר לא חשש להורות לנו האם פסקינן ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף, או דאינה אלא לבסוף.

פ.ח. מה הדין בהשוחט קרבנות אלו בפסח על החמץ, ולמה; (א) השוחט שלמים, (ב) השוחט פסח לשמו, (ג) השוחט פסח שלא לשמו?

השוחט שלמים: לוקה, דמרבין שאר זבחים ששחטן בפסח על החמץ שלוקה עליהן משום לא תשחט על חמץ. **השוחט פסח לשמו:** פטור ממלקות דהא זבח פסול הוא, כיון דהפסח אינו כשר שלא בזמנו לשמו. **השוחט פסח שלא לשמו:** חייב, דפסח לאחר זמנו קרב שלמים, [דנפקא לן מחמת פסח לה אלהיך צאן ובקר דמותר פסח קרב שלמים], וזה שנשחט לשלמים זבח כשר הוא ולוקה עליו כיון שנשחט על החמץ.

פ.ט. ומה דין השוחט פסח סתם בתוך המועד על החמץ? והאיך דייקין בן מהמשנה?

פטור כמו שוחט פסח לשמו, דמדקתני בסיפא שאם שחטו שלא לשמו חייב, מכלל דרישא דקתני שאם שחטו לשמו פטור, היינו כששחטו סתמא, וסתמא קרי 'לשמו'. דאי לשמו דוקא קאמר, הא סתמא חייב, קשיא סיפא דלא מחייב ליה אלא כששחט שלא לשמו בהדיא. [מיהו לפי תירוץ הגמרא להלן מבואר דין זה תלוי למה נדחה פסח זה מלהקריבו בזמנו, דאם הוא מחמת שנאבד בערב פסח ונמצא אחר כך, סתמיה לשם שלמים הוה, והשוחטו על החמץ לוקה כמו שוחט שלמים, והמשנה לא איירי בכך אלא כמו שיתבאר להלן].

צ.ו. למה אין להוכיח מהא דאם שחטו סתמא דינו כשחטו לשמו, דפסח בשאר ימות השנה לא אמרינן בסתמא דשלמים הוא, אלא בעי עקירה כדי לעקור שם פסח מיניה?

דאפשר לומר דלא איירי כשהפסח נדחה מחמת שנאבד, אלא שהבעלים נדחו מחמת טומאה לפסח שני. וכיון דפסח זה ראוי להקריבו בי"ד אייר, הלכך סתמא לשמו הוא ובעי עקירה.

צ.ז. למאן דאמר אינה לשחיטה אלא לבסוף, למה לא אמרינן דאף פסח שננטמאו בעליו כששחטו בתוך הפסח יעקר ממנו שם פסח ממילא, דכיון ששחט בה מעט אינו ראוי להשהותו עוד לי"ד אייר, וכיון שעדיין לא נפסל בתחלת שחיטתו, יעקר ממנו שם פסח ובגמר שחיטתו יהא שלמים?

דאף שנדחה קרבן זו מלהיות פסח, עדיין לא נדחה מדמי פסח וראוי הוא לימכר קודם גמר שחיטה ולצאת לחולין, שאין לך מום קבוע גדול מזה, ודמיו לפסח. וכיון דחזי לדמי פסח, סתם שחיטה דידיה כולה לפסח.

צ.ח. האיך אפשר לומר שהוא ראוי לדמי פסח, הא אין קדשים נפדין בלא העמדה והערכה, וזו אין יכולה לעמוד על רגליה?

דהא תנן, שחט בה שנים או רוב שנים ועדיין היא מפרכסת, הרי היא כחיה לכל דבריה. נמצא שעדיין עומד לדמי פסח אף לאחר השחיטה.

צ.ט. השוחט בהמה בשנים ושלשה מקומות, כגון שחתך הסימן במקום אחד, וחזר ותחיל לשוחט למטה או למעלה, האם שחיטתו כשרה, ולמה; לרב יהודה בשם רב, ולשמאל וריש לקיש?

לרב יהודה בשם רב: שחיטתו כשרה [ועי' בשינון בהערה מ"ג האם איירי כאשר יש חתך אחד שיש בו רוב סימן].
לשמאל וריש לקיש: שחיטתו פסולה, משום דבעינן שחיטה מפורעת - מגולה ונכרת דהיינו במקום אחד - וליכא. וליף ליה מודכתיב חץ שחוט לשונם מרמה דבר דשחיטה צריך להיות דומה לחץ שאינו חותך בב' מקומות.

גליון קנין תורה

צד. האידך מתפרש המשנה 'שנים אוהזין בסכין ושוהטין, אפילו אחד מלמעלה ואחד מלמטה, שחיטתו כשרה'; למאן דאמר השוחט בשנים ושלשה מקומות כשרה, ולמאן דאמר שהיא פסולה?

למאן דאמר שחיטתו כשרה: איירי כשכל אחד מהם אוהז בסכין אחר בפני עצמו, אחד למעלה לצד הראש ואחד למטה לצד החזה.

למאן דאמר שחיטתו פסולה: איירי כששוחטים שני בני אדם אבל אוהזים הם יחד בסכין אחד, ואחד למעלה ואחד למטה היינו כשאוהזין הסכין באלכסון והא' אוהזו מלמעלה והשני מלמטה.

צה. האידך מתפרש הברייתא דמסיים על הק' דשנים אוהזין בסכין 'ואין חוששין שיטרפו זה על זה', לאיזה דבר היה מקום לחשוש כששוחט באופן זה ומשמיענו הברייתא שאין חוששין לה?

למאן דאמר השוחט בב' וג' מקומות שחיטתו כשרה: איירי בשתי סכינים ושני בני אדם, ואין צריך לחשוש שמא כיון דהם סומכים אהדדי, אולי כל אחד לא ישחוט רוב סימן (או שלא ישחוט בין שניהם רוב) משום שסומך על חברו.

למאן דאמר שחיטתו פסולה: איירי בסכין אחד, ואין צריך לחשוש 'שמא ידרוסו זה על זה', דמתוך שזה מושך לכאן וזה לכאן ושניהם דוחקים סכין על הצואר, יש לחוש שמא יתיוזו הראש בבת אחת על ידי דרסה. ולדידיה באמת צריכים לגרוס כן בברייתא 'אין חוששין שמא ידרסו זה על זה'

דף ל' ע"ב

צו. האידך מתפרש הברייתא 'שחט את הורשט למטה ואת הקנה למעלה, או את הורשט למעלה ואת הקנה למטה, שחיטתו כשרה', למאן דאמר השוחט בשנים ושלשה מקומות שחיטתו פסולה?

איירי בשחיטה העשויה כקולמוס באלכסון, דכוליה חד מקום הוא ומפורעת קרינא ביה. ואיירי כשהתחיל בקנה למעלה וחתך ושיפע כלפי מטה, ובמקום שנגמרה שחיטת קנה התחילה שחיטת וושט, וכן מלמטה למעלה.

צז. מה הדין במי שהחליד את הסכין בין סימן לסימן, ופסקו לתחתון כהלכתו, אלא שהחליד, וחזר והוציא את הסכין וחתך העליון כדרכו?

שחיטתו פסולה.

צח. למה איצטריך לרב לאשמעינן דין זה, הא כבר תנן במשנה לקמן, דמי שהחליד את הסכין תחת סימן השני לאחר ששחט כבר את סימן הראשון, שחיטתו פסולה?

דמן המשנה לבד הוה אמינא, דהיינו רק כששחט סימן השני מלמטה למעלה, דכיון שהחליד הסכין תחת סימן השני, אי אפשר לחתכו אלא מלמטה למעלה [כלפי חוץ, שלא לצד המפרקת] והוה שלא כדרך שחיטה. אבל באופן שאמר רב שהחליד את הסכין בין סימן לסימן, ושחט את הושט כדרכו מלמעלה למטה [כלפי המפרקת] דהוה שחיטה כדרכו הוה אמינא דשפיר דמי, קא משמע לן דאפילו הכי פסולה משום חלדה.

צט. מה ההלכה כשהחליד הסכין תחת העור, ושחט?

לרב יהודה בשם רב, שחיטתו כשרה. אבל בבית מדרשו של רב אמרו, שכששאלו מה הדין בחלדה תחת העור, אמר רב שאינו יודע.

גליון קנין תורה

ק. למאן דאמר שנסתפק רב בחלדה תחת העור, מה הן צדדי הספק בחלדה תחת מטלית הכרוכה לה סביבות צוארה?

מי אמרינן דכמו שעור נמי לאו בכלל שחיטה הוא, ומכל מקום מספקינן ליה משום חלדה, הכא נמי לא שניא. או דלמא דרך בעור יש להסתפק האם הוה חלדה משום דהוה חלק מגוף הבהמה, אבל מטלית הכרוכה סביבות צוארה דאינו חלק מגוף הבהמה, שמא לא הוה חלדה.

קא. לחלכה, מה הדין בחלדה תחת מטלית הכרוכה לה סביבות צוארה, וחלדה תחת צמר מסובך?

בשניהם נשאר בתיקו [וכתב רש"י דעבדינן לחומרא].

קב. מה החלכה, ולמה; (א) חלדה במיעוט ראשון, ואחר כך שחט רוב סימנין בהכשר, (ב) שחט רוב סימנין בהכשר ואחר כך החליד?

חלדה במיעוט ראשון ואחר כך שחט רוב סימנין בהכשר; פשיטא דנבילה הוא מיד כאשר החליד [ולענין אם היינו רק בושט ולא בקנה, עי' ביריד סי' כ"ד; בי"ח אות ח', וקונט"א אות ו', והש"ך סק"ג].

שחט רוב סימנין בהכשר ואחר כך החלידה; נסתפקו בגמ' האם אמרינן דכיון דאישתחית שפיר ברוב סימנין, השחיטה כשרה. או דלמא כולה חדא שחיטה היא, וכיון דאית בה חלדה השחיטה פסולה. ונשאר בתיקו [וכתב רש"י דעבדינן לחומרא].

קג. האיך תירצו לעיל (דף כ"ט). בשחט חצי גרגרת ושהה בה וגמרה כשרה, דאיירי בעוף וכשר ממה נפשך; אי מחצה על מחצה כרוב, כבר נעשה הרוב ולא איפכת לן בזה ששהה, הא הכא נסתפקו אף כשהחליד במיעוט האחרון שיהא שחיטתו פסולה משום חלדה? (רש"י)

התירוץ שם אינו אלא דיחוי, וטעמא באמת הוא משום דמחצה על מחצה אינו כרוב, ובשחיטה קמייתא לא מידי עביד, וכי שהה בפלגא קנה לא איטריף.

קד. מנא ילפינן הפסול של דרסה? (ב' מקורות)

(א) דכתיב חץ שחוט לשונם מרמה דבר מה חץ הולכת במשיכה, אף שחיטה במשיכה.

(ב) דכתיב ושחט דאין 'ושחט' אלא ומשך, וכן כתיב זהב שחוט דפירושו משוך [שהוא רך, ומושכין אותו כעין שעשין צרפי נחושת, חוטינן שעשין מהן מחטין]. אלא דפסוק זו יש לדחות דפירושו 'זהב שחוט' שנטווה כחוט, אבל שחט לאו לשון משיכה הוא. לכן הביא נמי הפסוק חץ שחוט לשונם מרמה דבר.

דף ל"א ע"א

קה. האיך בדק רבא חיביו של רבי יונה בר תחליפא מפגימה ושחט בה עוף באמצע פריחתו, למה לא חשש שמא החליד החץ?

משום דראינו שהנוצה שסביב הצואר הם כרותות, ואם עשה חלדה מבפנים, היה יוצא רוחב פי החץ בין הכנפים ולא היה חותך הנוצה.

קו. האם צריך לעשות כיסוי הדם בעפר מלמעלה, או גם למטה? ומנא ילפינן ליה?

צריך כיסוי על ידי עפר תיחוח למטה ולמעלה, שנאמר וכסהו בעפר, 'עפר' לא נאמר אלא בעפר משמע כולו טמון בעפר, מלמד שהשוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה.

גליון קנין תורה

קז. האיך שחט רבי יונה בר תחליפא העוף כאמצע פריחתו, הא צריך ליתן עפר גם למטה?

דאיירי כשהכין העפר של כל הבקעה לצורך כיסוי הדם. נרשיי פירש בב' דרכים; (א) שתחלה היה מסיע וכותש העפר של כל הבקעה שיהא עפר תיחוח, (ב) שכבר היה עפר תיחוח מלפני זה, ומזמנו בפה לכך].

קח. כששחט בהמה והוליד ולא הביא, או הביא ולא הוליד כמה צריך להיות אורך הסכין; (א) כששחט בהמה אחת, (ב) כששחט שני בהמות?

שוחט בהמה אחת: צריך להיות בסכין מלא צואר אחד חוץ לצואר, סך הכל שיעור שני צוארים.
שוחט שני בהמות: צריך להיות בסכין מלא צואר חוץ לשני צוארין, נמצא דיש שיעור שלשה צוארין.

קט. מהיכן הוכיחו דבשוחט בהמה אחת צריך להיות 'מלא צואר' חוץ לצואר, ולא די במשהו חוץ לצואר?

דהא תנן בבבא השניה, כשהיה שוחט והתיז שני ראשין בבת אחת, אם יש לסכין מלא צואר אחד, כשר. והתם ודאי אין הכוונה שיש מלא צואר אחד ולא יותר, דהשתא בבהמה אחת בעינן מלא צואר וחוץ לצואר, וכי שתי בהמות סגי להו כמלא צואר אחד. אלא פשיטא דהתם הכוונה למלא צואר חוץ לשני צוארין נמצא דיש שיעור שלשה צוארין. ושמע מינה דבבבא ראשונה דצריך להיות מלא צואר, היינו מלא צואר חוץ לצואר.

קי. כשהוליד והביא הסכין, כמה שיעור הסכין שיהא השחיטה כשרה?

אפילו בסכין כל שהוא כשרה.

קיא. מה הדין כאשר שחט באלו, ולמה; (א) איזמל שאין לו קרנים, (ב) איזמל שיש לו קרנים, (ג) מחט?

איזמל שאין לו קרנים: כשהוליד והביא, כשרה. איזמל שיש לו קרנים: פסולה, שמתוך שהוא קטן מאד הוא נשמש מן הצואר וכשהוא מוליך ומביא יש לחוש שמא יחלידו הסימנין או ינקבו אותן הקרנים. מחט: פסולה, דמתוך שהוא חד כשמוליך ומביא הוא נוקב וקורע ולא חותך.

קיב. האיך רצה רב מנשה להוכיח דמותר לשחוט במחט של רצענין? והאיך דחה רב אחא ראייתו?

רב מנשה רצה להוכיח, דהא תנן במשנתנו 'אם הוליד והביא אפילו בכל שהוא', ולכאורה באה המשנה לרבות אפילו מחט זו של מרצע. אמר לו רב אחא, אולי באה לרבות איזמל. ואף דתנן להדיא במשנתנו איזמל, דלמא פרושי קא מפרש, מאי 'כל שהוא' - איזמל.

קיג. האיך רצו להוכיח דודאי כוונת המשנה ב'כל שהוא' לאיזמל ולא מחט של רצענין? והאיך נדחה הוכחה זה?

רצו להוכיח דודאי כוונת המשנה לפרש דכל שהוא היינו איזמל, דאם הוא מחט של רצענין, כיון דמחט זו כשר כל שכן דאיזמל כשר, ושוב לא היה צריך לפרש דאיזמל כשר. אבל דחו, דמכל מקום צריך לאשמעינן איזמל, דהוה אמינא דאיזמל פסול אטו איזמל שיש לו קרנים, קא משמע לן משנתנו דלא גורין כן.

קי�. מנא ילפינן דסכין שנפלה מעצמה ושחטה כדרכה בלי דרסה פסולה?

שנאמר זובחת ואכלת, מה שאתה זובח אתה אוכל, ולא מה שנזבח מעצמו.

קנין תורה גליון

קטו. מה הדין כאשר הפיל אדם לפסבין ושחטה כדרכה? וכאיזה צד יש לדייק ממשנתינו?

לרבי נתן, השחיטה כשרה, אף על גב דלא מיכוין לשחיטה. לחכמים השחיטה פסולה, דלדידהו בעינן כוונה לשחיטה. ודייק רבא ממשנתינו כרבי נתן דלא בעי כוונה, דקתני 'נפלה' סבין ושחטה פסולה, ומשמע שאם הפילה אדם להסבין השחיטה כשרה.

קטז. למה איצטריך רבא לאשמעינן בין במשנתנו, ובין במשנה דלעיל (דף ב.) 'זכולן ששחטו ואחרים רואים אותם, שחיטתן כשרה', דסתם לן תנא כרבי נתן?

דאי אשמעינן רק התם, הוה אמינא דרק התם השחיטה כשרה משום דהחרש שוטה וקטן מיכוני לשם חתיכה בעולם. אבל הכא דאפילו לחתיכה בעלמא לא מכוין, אולי אף אם הפילה אדם לא הוה שחיטה. נואי אשמעינן רבא רק הכא דאתיא כרבי נתן, הוה אמינא דהייתא דלעיל אתיא ככולי עלמא, כיון דנתכוונו על כל פנים לשם חתיכה בעלמא. ואי אשמעינן מתניתין רק דהכא דהוה שחיטה אף שלא נתכוין לה, הוה אמינא דרק הכא הוה שחיטה משום דמכל מקום אתי מכח בן דעת. אבל שחיטת חרש שוטה וקטן דלא קאתי מכח בן דעת כלל, אימא לא הוה שחיטה, לכן צריכא שניהם.

קיז. נדה שנאנסה וטבלה, האם טהורה לביתה ולאכול תרומה; לרב יהודה בשם רב, ולרבי יוחנן?

לרב יהודה בשם רב: טהורה לביתה ליוקק לבעלה, אבל אסורה לאכול בתרומה. לרבי יוחנן, אף לביתה לא טהרה.

קיח. האידן אפשר דרב סובר דלענין תרומה שאינו אלא מיתה בידי שמים לא מהני לה טבילה, ולענין בעלה שאיסור כרת הוא מהני לה טבילה?

דליוקק לבעלה חולין הוא ולחולין לא בעי כוונה, והלכך מהני לה אפילו טבילה באונס. אבל לענין תרומה שהוא קדשים, צריך כוונה.

קיט. תנן במס' מקואות, 'גל שנתלש מן הים וכו' ארבעים סאה, ונפל על האדם ועל הכלים, טהורין', מה יש לדייק מיניה אם שנינו אדם דומיא דכלים, ומה יש לדייק אם שנינו כלים דומיא דאדם?

אם אמרינן אדם דומיא דכלים: יש לדייק מה כלים דלא מיכווני דהא לית להו דעת, אף אדם נמי איירי כשלא מכוין. הרי מבואר דחולין לא בעי כוונה. אם אמרינן כלים דומיא דאדם: איירי באדם שיושב ומצפה אימתי יתלש הגל נמצא דיש כאן כוונה, וכלים דומיא דאדם, מה אדם דבעינן כוונה, אף כלים נמי דקא מכוין דהו אדם שיפול הגל על הכלים.

דף ל"א ע"ב

קכ. אם איירי המשנה ביושב ומצפה אימתי יתלש הגל ונמצא דיש לו כוונה, מה החידוש בזה דמועיל הטבילה? [שני חידושים]

(א) דלא גזרינן אטו שמא יטבול בחדלית של גשמים [זרם גשמים המקלח מן ההר בכח] שאין טובלין בו [דהוה קטפרס דלא הוה חיבור].
(ב) דלא גזרינן שמא יבא לזרוק כלים בכיפי הגל - דהיינו באמצעותו שהוא עשוי ככיפה - שאינו מועיל משום שהיא טבילת אויר.

גליון קנין תורה

קכא. מה ההלכה בפירות שנפלו לתוך אמת המים, ופשט מי שידיו טמאות ונטלן, לענין ידיו ולענין הפירות – באופנים אלו; (א) לא נתכוון לטהר ידיו כלל, (ב) נתכוון לטהר ידיו אבל לא נתכוון להכשיר הפירות?

(א) לא נתכוון לטהר ידיו כלל: ידיו טהורות, שהרי הושיט ידיו לאמת המים. אבל הפירות לא הוכשרו לקבל טומאה, משום דלא אחשבה להך נפילה.

(ב) נתכוון לטהר ידיו אבל לא נתכוון להכשיר הפירות: פשיטא שידיו טהרות. וגם הפירות הוכשרו לקבל טומאה, שהרי גילה דעתו דניחא ליה בהך מים ליטול בהן ידיו, וכל משקה שסופו לרצון אף על פי שאין תחלתו לרצון מכשיר.

קכב. למה אין לדיוק מהא דתנן, מי שטבל כדי לאכול חולין ונתכוון בשעת טבילה להעמיד גופו בחזקת טהור לחולין, אסור למעשר, דמשמע דדוקא אם נתכוון לחולין נטהר על כל פנים לחולין, הרי חולין צריך כוונה?

דבאמת חולין אין צריך כוונה, והא דתנא 'הוחזק' היינו לאשמעינן חידוש, דאף על גב שנתכוון לטבילת טהרה, מכל מקום לא נטהר רק לחולין ועדיין אסור במעשר, דהכוונה לחולין אינו מועיל לענין מעשר.

קכג. למה אין לדיוק מהא דתנן בהמשך המשנה, טבל ולא נתכוון להעמיד גופו בחזקת טהור, כאילו לא טבל, הרי מבואר דהוה כאילו לא טבל כלל ואפילו לחולין, והרי חולין צריך כוונה?

דיש לפרש המשנה דאם לא נתכוון הוה כאילו לא טבל רק לענין מעשר, אבל לחולין לעולם מועיל הטבילה.

קכד. מה דרש רבי יונתן בר יוסף מהא דכתיב בכיבוש שני של נגעי בתים 'כובסם שנית'? ומה דרש מדכתיב אחר כך 'וטהר'?

וכובס שנית: להקיש תכבוסת שניה שהיא לשם טבילת טהרה, לתכבוסת ראשונה שהיא להסגיר. מה תכבוסת ראשונה הוא לדעת אדם, דכתיב וצוה הכהן וכבסו אף תכבוסת שניה דהיינו הטבילה הוא דוקא לדעת אדם, ולא שיפול במים מאליו.

וטהר: דלא אמרינן דכמו בכיבוש ראשונה בענין דעת כהן דוקא, כמו כן בכיבוש שניה צריך דעת כהן, דלכן כתיב וטהר דמכל מקום טהור, אף בטבילה לדעת שום אדם ולא דוקא לדעת כהן.

קכה. האיך תירצו הא דלרבי יוחנן צריך כוונה לטבילת חולין, ואילו במשנתנו שהוא סתם משנה, מבואר דשחיטת חולין אין צריך כוונה?

שאני שחיטה דאף רבי יונתן בן יוסף מודה דלא בעי כוונה, שהרי מדגלי רחמנא דשוחט קדשים שלא בכוונה דפסול דכתיב לרצונכם תזבחו לדעתכם זבוחו, מכלל דחולין לא בעו כוונה.

קכו. לרבנן דצריך כוונה לשחיטת חולין, למה איצטריך קרא בקדשים להשמיענו דמתעסק פסול? והאיך ידחה רבי נתן סברת רבנן?

רבנן יתרו: הא דגלה קרא דמתעסק בקדשים פסול דמשמע דבחולין אין צריך כוונה, היינו רק דלא בעינן כוונה לזביחה, אבל כוונה לחתיכה מיהו בעינן אף בחולין, וכשהפיל סכין אף לחתיכה לא נתכוין. **ורבי נתן ידחה:** דלא כתיב 'זבחת', אלא 'זבחת' כתיב, ואם בעינן כוונה לחתיכה, אפילו לזביחה נמי ליבעי כוונה. ואם לא בעינן כוונה לזביחה, לחתיכה נמי לא ליבעי.

קכז. למה אין לפרש מחלוקת רב ורבי יוחנן בנדה שנאנסה וטבלה, כשאנסה חבירתה והטבילה?

דכוונה דחברתה כוונה מעלייתא היא, ואף בתרומה תהא מותרת בטבילה זו. דתנן, החרשת והשוטה והסומא ושנטרפה דעתה, אם יש להן פקחות, בודקות אותן בשעת וסתן ומטבילות אותן בשעת טבילתן והן אוכלות בתרומה. הרי מבואר דכוונת חברתה מועיל לה.

גליון קנין תורה

ק.כח. אליבא דרבי נתן דשחיטה לא בעי בכוונה, באיזה אופן נחלקו רב ורבי יוחנן לענין טבילה, ומהו סברת המחלוקת?

כשנפלה מן הגשר, שלא נתכוונה אפילו לרחוץ. דרב סובר כמו בשחיטה אין צריך כוונה אפילו לחיתוך, כמו כן בטבילה אין צריך כוונה אפילו לרחיצה. אבל רבי יוחנן לא מדמי טבילה לשחיטה, דקדריש מזכבס' דצריך כוונה. ורק בשחיטה אין צריך כוונה אפילו לחיתוך, מדגלי קרא בקדשים דמתעסק פסול, מכלל דבחולין אין צריך אפילו כוונה לחיתוך.

ק.כט. אליבא דרבנן דשחיטה צריכה כוונה, באיזה אופן נחלקו רב ורבי יוחנן לענין טבילה, ומהו סברת המחלוקת?

כשירדה להקר במים ולא לטבול, ונפלה כולה לתוך מים. לרב, כמו בשחיטה לרבנן כשמכוון לחתיכה אף שאינו מתכוון לשחיטה מהני, כמו כן בטבילה מועיל כשנתכוונה לירד למים אף שלא נתכוונה לטבילה. אבל רבי יוחנן סובר דטבילה צריך כוונה, כדיליף ליה מזכבס'.

דף ל"ב ע"א

ק.ל. מי ששחט פרה אדומה, ובכוונה שחט בהמה אחרת של חולין עמה; מה הדין של פרה האדומה והבהמה אחרת, ולמה?

לדברי הכל הפרה אדומה פסולה מחמת מלאכה האחרת שנעשית עמה, ובהמת חולין כשרה.

ק.לא. מה הדין במי ששחט פרה אדומה, ועמה בהמה אחרת בלא מתכוין; לרבי נתן ורבנן? ומה החידוש בהלכה זו?

לרבי נתן שמכשיר שחיטת חולין בלא כוונה: הפרה פסולה, [ואף על גב דשלא בכוונה היה ולא מסח דעתיה ולא מיקרי 'מתעסק במלאכה אחרת', הואיל ושחיטתו כשרה, מיפסלא משום 'שחט אותה ולא אותה וחבירתה'], ובהמת החולין כשרה.

לרבנן שפוסלים שחיטת שחיטת חולין בלא כוונה: הפרה כשרה ובהמת החולין פסולה, דכיון דשחיטת בהמת החולין שלא בכוונה לאו שחיטה היא, לא מיפסלא הפרה משום אותה ולא אותה וחבירתה, וגם משום מלאכה ליכא למיפסל, דשלא במתכוין לא מיקרי 'עוסק במלאכה אחרת' כיון דליכא היסח הדעת.

והחידוש הוא: דאליבא דרבי נתן נפסלה הפרה אף כשנשחטה עמה בהמה אחרת שלא בכוונה, דכיון דלא מיקריא 'מלאכה' שלא בכוונה, הוה אמינא דגם משום 'שחט אותה' - ולא אותה וחבירתה' לא תפסל, ואף על גב דגם בלא כוונה שמה שחיטה, מכל מקום הוה אמינא דלא אסר קרא רק כששחט שתי פרות אדומות בהדי הדדי. אבל בשוחט עמה בהמה דחולין אימא שלא תפסל, קא משמע לן דלא אותה וחבירתה חולין נמי משמע.

ק.לב. מה הדין כשחתך בשעת שחיטה דלעת; במתכוין, ושלא במתכוין?

חתך הדלעת במתכוין: לדברי הכל פסולה דהא מלאכה היא.

נחתכה דלעת עמה שלא במתכוין: דברי הכל כשרה, דמלאכה שלא בכוונה לא מיקרי 'עוסק במלאכה'.

ק.לג. מהו שיעור שחייה באמצע שחיטה; לתנא קמא, ולרבי שמעון?

לתנא קמא, בכדי שחיטת בהמה אחרת מתחלתה ועד סופה. לרבי שמעון, כדי ביקור טבח חכם.

גליון קנין תורה

קלד. לתנא קמא, מהו שיעור שהייה לעוף? ומהו שיעור שהייה בבהמה דקה? והאיך עבדינן להלכה (רש"י)?

בעוף: לרב, כדי שחיתת עוף אחרת. לשמואל ורבין בשם רבי יוחנן, כדי שחיתת בהמה [גסה] אחרת. בבהמה דקה: לרבי יוסי בר חנינא, כדי שחיתת בהמה דקה, לשמואל ורבין בשם רבי יוחנן, כדי שחיתת בהמה גסה. להלכה: עבדינן לחומרא, אף על גב דרב ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן, כיון דקים ליה רבי יוסי בר רבי חנינא בשיטתיה דרב דאמר דקה לדקה וגסה לגסה, ממילא שמעינן ועוף לעוף, ועבדינן לחומרא.

קלה. מה הן חג' שיטות אליבא דתנא קמא בשיעור 'שחיתת בהמה אחרת'?

לרב ושמואל ורבי יוחנן: בשיעור שחיתת הבהמה לבד.
לרבי חנינא: משערין גם שיעור כדי הטלתה לארץ לשחטה.
לרבי יוסי ברבי חנינא: גם בכדי שיגביהנה ויטילנה על הארץ וישחטנה.

קלו. מה הדין בהשוואת בסכין רעה שאין הידודה הותך יפה, ומאריך ושוהה בשחיתת אחת כל היום כולו?

השחיטה כשרה, הואיל וכל שעה הוא מוליך ומביא, ולא הפסיק בשחיתתו.

קלז. הפסיק ב' וג' פעמים בשחיטה אחת ושהה בין שלשתן כדי שיעור שלם, האם מצטרפין לשיעור שהייה? והאם יש לפשוט הספק מחא דהשוואת בסכין רעה דאין השחיות מצטרפים?

הספק נשאר בתיקו. ואין לפשוט מהשוואת בסכין רעה, דהתם איירי בדלא שהה כלל.

קלח. מו ששחט הרוב כדינו ושהה במיעוט האחרון ונמר שחיתתו, מה הן הצדדים אם השחיטה כשרה או לא? והאיך עבדינן?

מי אמרינן כיון דעבד ליה רובא אתכשר, או דלמא כיון דהדר וגמרה כולה חדא שחיטה היא, ונשאר בתיקו. ועבדינן לחומרא, [השוואת רוב סימנין והשליך מידו, והעוף שוהה למות, לא יחזור לחתוך המיעוט בתורת שחיטה, דמוטב שיכה על הצואר בסכין או ימתין עד שימות, ועי' בשינון בהערה דהבא רק מהיות טוב הוא דכיון שהשליכה מידו ודאי לא אמרינן עוד מדינא דכולה חדא שחיטה הוא].

קלט. ומה הדין כששהה במיעוט קמא ואחר כך שחט הרוב כדינו? (רש"י)

אי דגרגרת לאו מידי עביד ולא שהייה היא, ואי דוושט דנקובתו במשהו מיטרפא ממנה נפשוך, דהא כיון דשהה אזיל ליה מעשה קמא, והוה ליה נקב בעלמא וטרפה.

קמ. למה אין לפרש לרבי שמעון, דשיעור שהייה 'כדי ביקור' היינו כדי ביקורו של חכם? ומה פירושו למסקנא?

אין לפרש כן דאם כן נתת דבריך לשיעורין, דפעמים דחכם רחוק ופעמים קרוב. ולמסקנא, השיעור הוא כדי ביקור טבח חכם, שזה השוחט חכם הוא ובודק הסכין בעצמו.

קמא. באיזה ד' אופנים נחלקו רבי יהושע ורבי עקיבא כמשנתנו האם הבהמה טריפה או נבילה?

(א) שחט בבהמה את הוושט, ופסק את הגרגרת - דהיינו עיקור, (ב) פסק את הגרגרת, ואחר כך שחט את הוושט, (ג) שחט אחד מהן והמתין לה עד שמתה, (ד) החליד את הסכין תחת סימן השני בין הסימן לצואר ופסקו מלמטה למעלה.

גליון קנין תורה

דף ל"ב ע"ב

קמב. מה הכלל דמסיק רבי ישכב בשם רבי יהושע והודה לו רבי עקיבא, באיזה אופן הוה טריפה ובאיזה אופן הוה נבילה?

כל בהמה שנפסלה בשחיטתה, הוה נבלה. וכל בהמה ששחיתתה היתה כראוי ודבר אחר גרם לה ליפסל, הוה טריפה.

קמג. המשנה לקמן באלו טרפות מנה ביניהם נקובת הוושט ופסוקת גרגרת, ואם חזר בו רבי עקיבא והודה לרבי ישכב שהם נבילה, מי הוא תנא דסובר שהוא טריפה, האיך תירצו בההוא אמינא? והאיך נדחה תירוצו?

לחה אמינא תירצו, דמשנתנו מדובר כששחט את הוושט ולבסוף פסק את הגרגרת, דנפסלת בשחיטה ולכן הוה נבילה. והמשנה שם איירי כשפסק תחלה את הגרגרת ולבסוף שחט את הוושט, דהוה כמו שדבר אחר גרם לפוסלה, דהא קודם שהתחיל בשחיטה נפסלה [אף על גב דנעשה כן בשעה אחד], ולכן לא הוה רק טריפה.
אבל הקשו עליו, דהא משנתנו להדיא תנן דכששחט את הוושט ופסק את הגרגרת, וכן כשפסק תחלה את הגרגרת ואחר כך שחט את הוושט, הוה נבלה. הרי מבואר דאפילו פסק הגרגרת ולבסוף שחט קרי ליה רבי ישכב נבלה, והודה לו רבי עקיבא.

קמד. למה אין לתרין דכוונת הסיפא דמשנתנו הוא שפסק הגרגרת כאשר כבר שחט את הוושט מעיקרא? (ב' דרכים)

(א) אם כן היינו בבא ראשונה דשחט את הוושט ואחר כך פסק הגרגרת. (ב) דתני להדיא ז'אחר כך'.

קמה. האיך תירץ רבי שמעון בן לקיש קושיא הנ"ל?

משנתנו דהכא איירי כששחט במקום שנפסק רוב הגרגרת, נמצא דנפסלה בשחיטה והוה נבילה. והמשנה שם איירי כששחט שלא במקום חתך, דהוה כדבר אחר גרם לה ליפסל, והוה טריפה.

קמו. מה הקשו על תירוצו של רבי שמעון בן לקיש?

דהוה עצמו אמר דאם שחט את הקנה ואחר כך ניקבה הריאה לפני שחיטת הוושט, כשרה. אלמא כיון דהריאה תלויה בקנה וכבר נשחט הקנה, הוה כמו שניטלה כולה מן הבהמה ומונחת בסל, ושוב לא נעשה הבהמה טריפה על ידה. ואם כן אם פסק הגרגרת ולבסוף שחט אף שלא במקום החתך, כיון דרובה כבר נפסקה [דהא פסוקת הגרגרת שיערו ברוב] הוה כמו שהגרגרת מונח בסל, ושוב אין לבהמה זו בשעת שחיטה אלא סימן אחד, ובשחיטת סימן אחד אינה יוצאה מידי נבילה.

קמז. האיך תירצו למסקנא? (ב' דרכים)

(א) המשנה שם 'אלו טרפות' לאו טרפות דוקא קאמר, אלא אלו אסורות. יש מהן נבלות - כגון נקובת הוושט ופסוקת הגרגרת דאיתרע מקום שחיטה דידהו, והשאר הם טריפות.
(ב) המשנה דלקמן דאלו טריפות, היינו כשיטת רבי עקיבא קודם שחזר בו, ומשנתנו דקתני והודה לו רבי עקיבא, היינו לאחר חזרה. [ואע"פ שחזר בו רבי עקיבא, חזרו ושנו וקבעו במשנתם משנת אלו טרפות אף לאחר החזרה, דאחר שנשנית בבית המדרש לא זוה ממקומה, דלא שכחיה התנאים ולא עקרוה ממשנתם].

קנין תורה גליון

קמח. אם המשנה כאלו טריפות איירי גם כנבילות, למה לא מנה שתי נבילות אלו; (א) הא דאמר חזקיה דמי שעשאה לבהמה כגיסטרא הוה נבלה, (ב) הא דאמר רבי אלעזר, בהמה שנטלה ירך וחלל שלה, הוה נבלה?

דהמשנה שם איירי רק באלו שהם רק לאחר מיתה. ואילו שתי נבילות אלו הם אפילו מחיים של בהמה.

קמט. האיך אפשר לומר דמתניתין דאלו טרפות קודם חזרה הוא, והא פירקין קודמת לפרק אלו טרפות ובחדא מסכת אמרינן דיש מדר למשנה? (רש"י)

הני מילי סתם ואחר כך מחלוקת או מחלוקת ואחר כך סתם, אמרינן דבחדא מסכתא יש סדר למשנה, שהקפידו החכמים בסדורו משום דמחלוקת ואחר כך סתם הלכה כסתם, אבל במילי אחרנייתא לא קפדינן אסידרא.

ברכות לראש משביר

ידידנו הנגיד הנכבד רודף צדקה וחסד, אוהב תורה ומוקיר רבנן ותלמידיהון

מו"ה יחיאל מיכל ראזנבערג הי"ו
- נציב חודש אדר -

לעי"נ חותנו הרבני החסיד המפורסם

מוה"ר יוסף שמואל ב"ר מתתיהו לאנדוי ע"ה

זכות התורה תעמוד לו להתברך בכל משאלות לבו לטובה לאורך ימים ושנים טובות - ויתקיים בו הבטחת נביאי אמת וצדק לא ימושו מפיק ומפי זרעך ומפי זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם

בברכת התורה
הנהלת חבורת קנין תורה

ויקרא	לימוד היום	חזרת אתמול	חזרת החדש
זונטאג ז' אדר ב'	כט: □	כט: □	יט: □
מאנטאג ח' אדר ב'	ל: □	כט: □	כ: □
דינסטאג ט' אדר ב'	ל: □	ל: □	כ: □
מיטוואך י' אדר ב'	לא: □	ל: □	כא: □
דאנערשטאג תענית אסתר			
פרייטאג י"ב אדר ב'	חזרה		
שב"ק י"ג אדר ב'	חזרה		

פקודי	לימוד היום	חזרת אתמול	חזרת החדש
זונטאג א' דר"ח אדר ב'	כו: □	כו: □	יז: □
מאנטאג ב' דר"ח אדר ב'	כו: □	כז: □	יז: □
דינסטאג ב' אדר ב'	כת: □	כז: □	יח: □
מיטוואך ג' אדר ב'	כת: □	כח: □	יח: □
דאנערשטאג ד' אדר ב'	כט: □	כח: □	יט: □
פרייטאג ה' אדר ב'	חזרה		
שב"ק ו' אדר ב'	חזרה		

זונטאג שמיני - כ"א אדר ב'

בחינה לימוד החדש: דף **כא:** (רבי אלעזר ברבי שמעון אומר) - דף **לב:** (גופא אמר רבי שמעון בן לקיש) בחינה חזרת החדש: דף **יב.** (א"ר נחמן אמר רב) - דף **כא:** (רבי אלעזר ברבי שמעון אומר)

- איסור השגת גבול -

כל הזכות ובכללן זכות צילום או העתקה אף לחלקים שמורות לחבורת קנין תורה שע"י עמודי ציון ויבאוב ואין רשות לצלם או להעתיק באיזה אופן שהוא ללא רשות בכתב מהנהגות: טעל: 3x 718-438-1188 פקס: 718-298-2044
העזרת על הגליון יתקבלו ברצון ע"י אימיל: kinyantorah@amidelzion.org

צו	לימוד היום	חזרת אתמול	חזרת החדש
זונטאג פורים			
מאנטאג שושן פורים			
דינסטאג ט"ז אדר ב'	לא: □	לא: □	כא: □
מיטוואך י"ז אדר ב'	לב: □	לא: □	כב: □
דאנערשטאג י"ח אדר ב'	לב: □	לב: □	כב: □
פרייטאג י"ט אדר ב'	חזרה		
שב"ק כ' אדר ב'	חזרה		